

Оперативні рекомендації щодо дружніх для дітей просторів в умовах гуманітарної кризи

Psychosocial Centre

International Federation
of Red Cross and Red Crescent Societies

Funded by
the European Union

World Vision

Оперативні рекомендації щодо дружніх для дітей просторів в умовах гуманітарної кризи

IFRC Reference Centre for Psychosocial Support

C/O Danish Red Cross
Blegdamsvej 27
2100 Copenhagen O
Данія
www.pscentre.org
psychosocial.centre@ifrc.org

World Vision International

Executive Office
1 Roundwood Avenue
Stockley Park
Uxbridge, Middlesex UB11 1FG,
Великобританія
www.wvi.org
heainfo@wvi.org

Інструментарій щодо дружніх для дітей просторів в умовах гуманітарної кризи був розроблений World Vision International та Довідковим центром психосоціальної підтримки IFRC.

Інструментарій щодо дружніх для дітей просторів в умовах гуманітарної кризи включає:

- Перелік заходів щодо дружніх для дітей просторів в умовах гуманітарної кризи
- Оперативні рекомендації щодо дружніх для дітей просторів в умовах гуманітарної кризи
- Навчання по організації дружніх для дітей просторів в умовах гуманітарної кризи

Автори: Леслі Снайдер та Венді Агеп

Колектив розробників проекту: Луїза Джул Хансен, Ерін Джойс, Луїза Вінтер-Ларсен, Ванеса Сарайва, Елісон Шафер та Гурвіндер Сінгх

Рецензенти: Клер Бек, Джеймс Каміра, Кларісс Казаса, Рідіона Стана

Виробництво: Луїза Джул Хансен

Ілюстрації: Джулі Сміт

Дизайн: Paramedia

Фото на першій сторінці: Масакі Камей

ISBN: 978-87-92490-52-0

Інструментарій був розроблений за фінансової підтримки від ADH (Aktion Deutschland Hilft), Канадського Червоного Хреста, Ісландського Червоного Хреста та World Vision Австралії, World Vision Німеччини, World Vision Кореї і World Vision США.

Запропоноване цитування: Оперативні рекомендації щодо дружніх для дітей просторів в умовах гуманітарної кризи, World Vision International та Довідковий центр психосоціальної підтримки IFRC, Копенгаген, 2018

Авторські права: Довідковий центр психосоціальної підтримки IFRC

Будь ласка, зверніться до Довідкового центру психосоціальної підтримки IFRC, якщо ви хочете перекласти, або адаптувати будь-яку частину Інструментарію щодо дружніх для дітей просторів в умовах гуманітарної кризи. Ми очікуємо ваші коментарі, пропозиції та відгуки за адресою: psychosocial.centre@ifrc.org

Зміст

Інструментарій щодо дружніх для дітей просторів в умовах гуманітарної кризи		6	
1	Введення до дружніх для дітей просторів	8	
2	Підготовка дружнього для дітей простору	15	
3	Інформація для організаторів дружніх для дітей просторів	31	
4	Взаємодія з опікунами та громадою	44	
Додатки		48	

ЗМІСТ

Інструментарій щодо дружніх для дітей просторів в умовах гуманітарної кризи	6
Розділ 1. Введення до дружніх для дітей просторів	8
Безпека та самопочуття дітей у складних обставинах: Роль ПДД	9
Захист від ризику	9
Просування психосоціального самопочуття	10
Зміцнення спроможності захисту дітей у громадах	10
Дружні для дітей простори	11
Що таке ПДД?	11
Коли використовуються ПДД?	11
Хто використовує ПДД?	12
ПДД: Принципи передової практики	13
Забезпечення того, що ПДД — надійне та безпечне середовище для дітей	13
Забезпечення того, щоб ПДД надавав стимулююче та сприятливе середовище	13
Забезпечення того, щоб ПДД базувався на існуючих структурах і можливостях у спільноті	13
Забезпечення того, щоб ПДД використовував підхід повної участі в підготовці та впровадженні ПДД	14
Забезпечення того, що ПДД надає або підтримує комплексні послуги та програми	14
Забезпечення того, що ПДД є інклюзивним і недискримінаційним	14
Розділ 2. Підготовка дружнього для дітей простору	15
Мейнстрімінг захисту дітей у ПДД	16
Права дитини та мінімальні стандарти захисту дітей	16
Політика захисту дітей та Кодекс етичних норм	16
Механізми зворотного зв'язку та подання скарг	17
Виявлення та реагування на ризики захисту дітей	18
Проведення оцінки	18
Вибір місця для ПДД	19
Обладнання приміщення	20
Реєстрація та облік відвідуваності	22
Набір, перевірка та відбір персоналу	22
Управління	22
Реалізація	23
Навчання персоналу, контроль та наставництво	23
Навчання персоналу	24
Нагляд та наставництво	25

Моніторинг та оцінювання	25
Вступ	25
Моніторинг	26
Оцінювання	26
Результати оцінювання	27
Оцінювання результатів	27
Розділ 3. Інформація для організаторів дружніх для дітей просторів.....	31
Реагування на складні ситуації	32
Навички та якості для ефективної роботи з дітьми.....	34
Уміння формувати позитивні стосунки з дітьми	34
Зберігання підтримуючої психосоціальної спрямованості на діяльність	35
Навички управління групою	36
Використання позитивної дисципліни	38
Навички вирішення конфліктів.....	38
Навички управління складною поведінкою	39
Що робити, коли дітям потрібна додаткова підтримка	41
Що можуть зробити організатори ПДД?	42
Реагування на повідомлення про насильство	42
Розділ 4. Взаємодія з опікунами та громадою	44
Підвищення обізнаності щодо захисту дитинства.....	46
Участь у діяльності ПДД	46
Підтримка опікунів.....	47
Додатки	48
Додаток А. Принципи МСЗД для розроблення програм	49
Додаток В. Зразки кодексів поведінки	51
Додаток С. Зразок плаката для ПДД щодо захисту дітей	55
Додаток D. Рекомендації щодо поводження з дітьми з важкою поведінкою	56
Додаток Е. Реєстрація та облік відвідуваності	60
Додаток F. Моніторинг та оцінювання	61
Додаток G. Контрольний список стандартів якості безпечних місць	64
Додаток Н. Ресурси.....	66

Інструментарій для дружніх для дітей просторів в умовах гуманітарної кризи

Інструментарій щодо дружніх до дітей просторів (ПДД) в умовах гуманітарної кризи був розроблений Міжнародною федерацією товариств Червоного Хреста та Червоного півмісяця. Довідковим центром психосоціальної підтримки та World Vision International. Інструментарій надає набір матеріалів для допомоги менеджерам та організаторам/аніматорам у підготовці та впровадженні якісних ПДД. Ці ресурси лежать в основі захисту дітей від шкоди; просування комфортного психосоціального самопочуття; та залучення можливостей громад та опікунів.

Інструментарій ПДД включає:

- **Ці Оперативні рекомендації щодо дружніх для дітей просторів в умовах гуманітарної кризи**
- **Перелік заходів щодо дружніх для дітей просторів в умовах гуманітарної кризи**
- **Навчання по організації дружніх для дітей просторів в умовах гуманітарної кризи.**

Оперативні рекомендації щодо дружніх для дітей просторів в умовах гуманітарної кризи підсумовують ключові підходи в захисті дітей та просуванню їх комфортного психосоціального самопочуття. Вони призначені менеджерам ПДД та організаторам/аніматорам. У них є чотири розділи, які вирішують наступні аспекти підготовки та впровадження якісних дружніх до дітей просторів (ПДД):

- Підготовка до ПДД
- Впровадження ПДД
- Інформація для організаторів/аніматорів ПДД
- Робота з опікунами та членами громади.

Перелік заходів щодо дружніх до дітей просторів в умовах гуманітарної кризи надає матеріали, головним чином для організаторів/аніматорів, відповідальних за впровадження заходів у ПДД:

- Він має широкий спектр простих у користуванні ресурсів, включаючи розділи для відкриття, закриття та перегляду програми заходів.
- У ньому є набір семи тематичних семінарів, які стосуються ключових аспектів дитячого психосоціального самопочуття. Ці ресурси забезпечують структуровану систему заходів, які можуть бути використані послідовно протягом певного періоду часу, але також достатньо гнучку, щоб вони могли використовуватися як окремі заходи, якщо змінюється умови ПДД та/або при колюванні відвідування занять.
- Заходи, як правило, призначені для дітей від 6 до 18 років, причому додаткові ресурси надаються у додатках для заходів, спрямованих на молодших дітей та старших дітей і підлітків.

Навчання по організації дружніх для дітей просторів в умовах гуманітарної кризи Це триденне навчання для менеджерів та координаторів ПДД, що вирішує проблеми підготовки та впровадження якісних ПДД в різних обставинах. Використовуючи різні сценарії, учасники навчання піддаються реалістичним вимогам та оснащені для пошуку практичних рішень для проблем, з якими вони стикаються в цій галузі. Навчання спирається на ресурси з Оперативних рекомендацій щодо дружніх для дітей просторів в умовах гуманітарної кризи та Переліку заходів щодо дружніх для дітей просторів в умовах гуманітарної кризи.

Введення до дружніх для дітей просторів

фото: Діана Кутер, ІРКС

1

Безпека та самопочуття дітей у складних обставинах: Роль ПДД

Конвенція ООН про права дитини (1989)

Стаття 19: «Діти мають право бути захищеними від жорстокого поводження, фізично і психічно».

Стаття 31: «Кожна дитина має право на відпочинок та дозвілля, може займатися ігровими та рекреаційними заходами, відповідними віку дитини та вільно брати участь у культурному та творчому житті».

Діти в умовах гуманітарної кризи стикаються з багатьма різними загрозами своїй безпеці та самопочуттю з потенційно руйнівним впливом на їхній розвиток. У надзвичайних ситуаціях, таких як конфлікти та стихійні лиха, діти можуть зазнати знищення своїх громад; примусове переміщення з їхніх будинків, шкіл та громад; відокремлення від або втрати близьких; голодування та травм. Сьогодні багато дітей через тривалі кризові ситуації постійно переміщуються з їх опікунами та без них. Багатьом з них загрожує вербування до збройних груп, травматичні події, фізичне, сексуальне та гендерне насильство та психологічне знущання. В надзвичайних ситуаціях дуже важлива безпека дітей, підтримка та збереження їх психосоціального самопочуття.

Дружні до дітей простори (ПДД) - це проміжні міри, які використовуються гуманітарними агенціями для збільшення доступу дітей до безпечних умов та сприяння їх психосоціальному самопочуттю. Деякі програми ПДД можуть зосереджуватись на неформальній освіті чи інших потребах, пов'язаних з дітьми. Однак усі ПДД намагаються забезпечити безпечне місце, де діти можуть зібратися разом, щоб грати, відпочивати, висловлювати себе, відчувати підтримку та вчитися навичкам вирішувати проблеми, з якими вони стикаються.

Участь дітей повинна використовуватися на всіх етапах та аспектах впровадження ПДД. Це гарантує, що план ПДД буде підготовлений та реалізований способами, які відповідають потребам дітей. Це формує їхню довіру в тому, що їх думка враховується та поважається. Дітей слід підтримувати для участі в способах, які відповідають їх віку та етапу розвитку.

ПДД часто стосується однієї або декількох із наступних трьох конкретних цілей:

- a. Захист від ризику
- b. Просування психосоціального самопочуття
- c. Зміцнення спроможності захисту дітей.

Захист від ризику

ПДД надають безпеку та структуру для дітей в умовах гуманітарної кризи різними способами: Вони повинні бути заплановані та реалізовані на основі вказівок щодо захисту дітей (СР) та фізичної безпеки. Вони завжди повинні мати адекватну кількість організаторів. Вони також мають проводити заходи, які підтримують включення та участь дітей. Вказівки щодо впровадження ПДД та мінімальних стандартів захисту дітей (МСЗД) дають основу для керівників та організаторів програм створення ПДД відповідно до стандартів передової практики та впровадження заходів, які є безпечними та ефективними для підтримки дітей у надзвичайних ситуаціях.

«Усі діти та молоді люди можуть відвідувати ПДД, що підтримується громадою, який забезпечує структуровані заходи, які проводяться в безпечному, дружньому до дітей, інклюзивному та стимулюючому середовищі».

*Від: Робочої групи із захисту дітей (2012)
Мінімальні стандарти для дитини Захист у гуманітарній діяльності.*

ПДД надає дітям відчуття безпеки, організації та послідовності в розпал непосильних переживань. Вони дозволяють дітям дізнатися про речі, що відбуваються навколо них, і про те, як боротися з ризиками, з якими вони стикаються. Діти ростуть у розумінні доступної для них підтримки, щоб вони могли відновити почуття контролю у своєму житті.

Просування психосоціального самопочуття

Психосоціальна підтримка - важливий аспект діяльності, що проводиться в ПДД, розробленої для сприяння стійкості дітей. Дуже важливою для самопочуття та розвитку дітей є гра. Діяльність, яка пропонується в ПДД, дає дітям різного віку та на різних етапах розвитку можливість грати та вчитися в захищеному просторі. У ПДД вони беруть участь у змаганнях, традиційних танцях, рольових іграх, розмовах, спілкуванні та інших заходах. Це дозволяє дітям висловлювати свої почуття та отримувати підтримку, пробувати щось нове, заводити друзів і знати, що вони не самотні. Психосоціальні заходи включають багато різних видів колективної та інтерактивної гри, яка допомагає дітям вчитися та розвивати різні навички, щоб справлятися з труднощами, з якими вони зіткнулися, і виховуватися в спільноті з іншими дітьми.

Хоча у ПДД дітям надається психосоціальна підтримка, організатори не навчені проводити психологічне консультування чи терапію. Однак їм потрібно знати, як визначити дітей, які потребують спеціалізованих послуг для подальшої допомоги (наприклад, психіатрична допомога, психологічне консультування, юридична допомога, допомога від соціальних служб та/або служб захисту дітей). (Див. Розділ 3, щоб дізнатися більше про те, що робити, коли дитина потребує додаткової підтримки).

Зміцнення спроможності захисту дітей у громадах

ПДД доповнює більш широкую роботу із захисту дітей. Вони є частиною стратегії захисту дітей на рівні громади, яка підтримує громаду:

- В організації комітетів захисту дітей, які представляють усіх членів громади, включаючи самих дітей.
- В підвищенні обізнаності щодо питань захисту дітей шляхом інформування та навчання громади.
- В розробці консультаційних шляхів і систем для дітей та сімей, які потребують додаткового захисту, підтримки та послуг (включно з реєстрацією дітей, розлучених із сім'ями, та встановленням зв'язку зниклих дітей із їхніми сім'ями).
- У допомозі дітям отримати знання про свої права та про те, як безпечно та ефективно відстоювати їх.

Участь опікунів та членів громади у створенні ПДД сприяє гідності, стійкості та підвищує усвідомлення потреб у захисті дітей. Це допомагає громадам займатися ініціативами щодо захисту дітей, відповідними місцевим контекстам. Підтримка батьків та опікунів для подолання свого стресу та створення позитивного сімейного середовища також допомагає їм краще доглядати та захищати своїх дітей. (Див. Розділ 4 "Опікуни та громада").

Дружні для дітей простори

Що таке ПДД?

Простір, дружній до дитини (ПДД), — це безпечне місце, де діти можуть зустрічатися з іншими дітьми, гратися, вчитися справлятися з ризиками, з якими вони стикаються, брати участь в освітніх заходах і відпочивати. ПДД прагнуть підтримувати всіх дітей без дискримінації та сприяти інклюзії й рівності. Вони заохочують соціальну згуртованість, прагнучи бути інклюзивними для всіх дітей. Це стосується як дівчат, так і хлопців різного віку, етнічного та релігійного походження, умов проживання та рівня можливостей.

ПДД часто є частиною комплексу програм в надзвичайних ситуаціях, включаючи заходи з охорони здоров'я та гігієни, реєстрацію розлучених дітей і розшук сімей. Деякі ПДД можуть дозволити дітям відновити формальну освіту та/або зосереджуються на ранньому розвитку дитини. Вони також іноді можуть надавати простір для інших цільових груп. Участь у спільному реагуванні може бути корисною для уникнення приниження ролі служб у сфері ЗД (захисту дітей) та ГЗН (гендерно-зумовленого насильства) у суспільстві, наприклад використання «здоров'я» як точки входу до служб захисту дітей (включаючи ПДД).

ПДД можуть бути розташовані в різних місцях, включаючи школи, громадські центри, намети або на відкритих просторах у таборі чи громаді.

Коли використовуються ПДД?

Тимчасовий ПДД може бути створений негайно за допомогою невеликих ресурсів і матеріалів після швидкої оцінки в надзвичайних ситуаціях або гуманітарних кризах. Тимчасовий ПДД забезпечує безпеку дітей, їх підтримку та можливість брати участь у діяльності, яка відповідає стандартам, які «не завдають шкоди», а також оцінює потреби дітей і сімей. Створення тимчасового ПДД створюється з урахуванням обставин і міркувань безпеки дітей, і в ідеалі планується спільно з громадою, щоб переконатися, що це доцільно та корисно.

Діяльність тимчасового ПДД може бути припинена після завершення надзвичайної фази. На цьому етапі можуть знову відкритися школи або ПДД може перейти до заходів раннього відновлення та розвитку, таких як дитячі садки чи позашкільні гуртки. У деяких тривалих кризових ситуаціях стаціонарний ПДД може продовжувати використовуватися протягом кількох місяців або років. Стаціонарні ПДД часто використовуються для доповнення інших служб або надання підтримки там, де інші служби недоступні. Деякі громади перетворили CFS на довгострокові громадські центри. Ці центри надають широкий спектр послуг для дітей і дорослих, включаючи простори, дружні до жінок, молодіжні клуби, заходи з раннього розвитку дітей, а також ініціативи з навчання грамоті чи професійного навчання.

Мобільний ПДД може використовуватися як частина мобільної групи захисту дітей у надзвичайних ситуаціях (CPE), де є велика кількість нових переміщених осіб, включаючи внутрішньо переміщених осіб, особливо дітей, які потребують допомоги. ПДД, ймовірно, може створюватися як друга лінія реагування. Тоді мобілізатори спільноти прагнуть визначити членів спільноти для керування ПДД.

Мобільний ПДД також може бути реалізований у довготривалих кризах для доступу до важкодоступних груп населення або там, де в таборі є обмеження щодо простору. У таких ситуаціях організаторам, можливо, доведеться проводити заходи з дітьми різного віку одночасно, і, можливо, потрібно буде впроваджувати більше ігрових або спортивних заходів. Організатори також можуть використовувати мобільний ПДД як можливість взаємодіяти з громадами та проводити заходи з підвищення обізнаності, оскільки на відкритому просторі можуть збиратися натовпи.

Іноді робота у ПДД проводиться протягом більш тривалого періоду часу. Однак вони повинні доповнювати, а не конкурувати з іншими заходами (наприклад, такими як можливості неформального або формального навчання). Вони покликані заповнити тимчасову прогалину в послугах для дітей. Це підкреслює необхідність дотримання принципів передової практики, таких як «ПДД надає або підтримує інтегровані послуги та програми».

Хто використовує ПДД?

ПДД – це громадська ініціатива, яка готується та реалізується як разом із родинами та громадами, так і для них. Коли діти беруть участь у ПДД, батьки та опікуни можуть займатися своїми повсякденними справами, не турбуючись про безпеку своїх дітей. Однак батьки та опікуни іноді також беруть участь у діяльності ПДД як сім'я.

ПДД зазвичай призначені для хлопців і дівчат віком до 18 років. У контекстах деяких культур для хлопців і дівчат можуть знадобитися окремі місця або розклади занять, щоб дівчата могли повноцінно брати участь і задовольняти свої особливі потреби. Деякі ПДД орієнтовані на дітей певного віку, наприклад, дитячі місця, призначені для матерів і немовлят, або для молоді старше 18 років.

Слід докласти зусиль, щоб охопити дуже вразливих дітей. Це стосується дітей, які працюють або не навчаються; дітей без супроводу батьків; дітей, які є головами сімейства; дітей вулиці; вагітних дівчат; дітей з меншин; дітей-лесбіянок, геїв або трансгендерів; та дітей, інфікованих або хворих на ВІЛ/СНІД. Вони рідше отримують доступ до ПДД. Ідентифікація цих груп може вимагати низки кроків, зокрема:

- Виступайте за включення дітей, які є дуже вразливими, і прагніть залучити цих дітей та їхніх опікунів до оцінювання та планування ПДД.
- Розташовуйте ПДД у місцях або поблизу них, де є значна кількість вразливих дітей, щоб полегшити їм відвідування.
- Включайте інших, менш уразливих дітей до ПДД, щоб зменшити ймовірність приниження вразливих дітей або їх виділення.
- Працюйте з людьми чи організаціями, які спеціалізуються на роботі з традиційно виключеними групами (наприклад, дітьми з обмеженими можливостями, вуличними дітьми, трансгендерними дітьми).
- Переконайтеся, що простір фізично доступний для всіх дітей.
- Навчіть персонал ПДД підходам, дружнім до дітей, за участю вкрай вразливих дітей.
- Звертайтеся до опікунів дітей з особливими потребами (через агітацію та відвідування їх на дому), щоб вони знали, що всі діти запрошуються до ПДД. Обговорюйте шляхи підтримки їхнього залучення та участі в ПДД.
- Організуйте гнучкі розклади занять, щоб дозволити певним групам, наприклад працюючим дітям або дівчатам-матерям, брати участь у ПДД.

Деякі ПДД можуть мати дітей з різних релігійних або етнічних груп. Важливо поважати релігійні уподобання дітей, наприклад, дозволяти їм одягатися відповідно до їхніх переконань або знати про час молитов тощо. Персонал ПДД повинен мати повагу до всіх дітей, незалежно від їхньої релігійної чи етнічної приналежності, статі чи сексуальної орієнтації.

Все частіше приміщення ПДД можуть використовувати різні групи людей. Наприклад, жінкам, літнім людям або чоловікам також може знадобитися безпечне місце в надзвичайних ситуаціях. Ці групи зазвичай отримують доступ до ПДД у відведений для них час.

ПДД: Принципи передової практики

Є шість міжвідомчих принципів, які сприяють передовій практиці підготовки та впровадження ПДД, гарантуючи, що:

1. ПДД — надійне та безпечне середовище для дітей.
2. ПДД забезпечує стимулююче та сприятливе середовище для дітей.
3. ПДД базується на існуючих структурах і можливостях у спільноті.
4. ПДД використовує підхід повної участі в підготовці та впровадженні ПДД.
5. ПДД надає або підтримує комплексні послуги та програми.
6. ПДД є інклюзивним і недискримінаційним.

Забезпечення того, що ПДД — надійне та безпечне середовище для дітей

Під час надзвичайних ситуацій дівчата та хлопці можуть відчувати багато різних джерел стресу. Вони можуть бути під загрозою різних форм насильства, включаючи фізичний напад, психологічне та словесне насильство, торгівлю людьми, дитячу працю та дитячі, ранні та примусові шлюби. (Див. Розділ 3, щоб дізнатися більше про повідомлення про випадки насильства).

Хоча ПДД спрямовані на зменшення ризику насильства щодо дітей, існує також ризик насильства, пов'язаний саме з ПДД:

- Діти можуть зазнати насильства на шляху до ПДД
- В ПДД може статися насильство між дітьми.
- Дорослі з громади можуть отримати доступ до ПДД і завдати шкоди дітям.
- На дітей можуть напасти або рекрутувати їх в самому ПДД.

Такими ризиками захисту, пов'язаними з ПДД, можна керувати. Загалом підхід ПДД має багато переваг у підвищенні безпеки дітей як частини ширшої стратегії захисту дітей. Наприклад, ПДД може діяти як місце, де сім'ї та громади впроваджують ширші стратегії захисту дітей. Крім того, співробітники ПДД можуть працювати разом з дітьми, щоб зменшити ризики та боротися з насильством серед них, а також розвивати життєві навички, щоб ефективніше захищати себе та один одного. Важливо, щоб усі співробітники та волонтери, які контактуватимуть з дітьми в ПДД, зрозуміли та підписали Кодекс поведінки/Політику захисту дітей, щоб забезпечити безпеку дітей (додаткову інформацію див. у Розділі 2).

Забезпечення того, щоб ПДД надавав стимулююче та сприятливе середовище

Дітям потрібні можливості вчитися, грати та пізнавати світ, бути фізично активними та отримувати стимулювання та підтримку від своїх опікунів та однолітків, щоб рости та розвиватися. Діти, які піддаються стресовим подіям, можуть отримати особливу користь від участі в ПДД, де до них ставляться з повагою та добротою. Співробітники ПДД також працюють разом з опікунами та членами громади, щоб створити стимулююче та сприятливе середовище за межами ПДД. Наприклад, вони можуть заохочувати опікунів мотивувати дітей, позитивно взаємодіяти з ними, слухати їх і цінувати їхні погляди.

Забезпечення того, щоб ПДД базувався на існуючих структурах і можливостях у спільноті.

Громадські структури підтримки та захисту дітей можуть бути порушені в надзвичайних ситуаціях. ПДД може допомогти сім'ям і громадам відновити або посилити механізми догляду та захисту дітей. Дійсно, як одна з перших реакцій на гуманітарну кризу, ПДД також часто підтримує створення інших служб для дітей. Визначення та робота з існуючими структурами та потенціалом у

громаді (наприклад, охорона здоров'я, освітні установи, юридичні та соціальні служби, жіночі та молодіжні групи) може допомогти громаді повернути відповідальність за безпеку та благополуччя дітей. (Див. Розділ 4, щоб дізнатися більше про залучення спільноти).

Забезпечення того, щоб ПДД використовував підхід повної участі в підготовці та впровадженні ПДД

Підхід повної участі передбачає залучення багатьох різних голосів у спільноті – включення голосів хлопчиків і дівчаток – у підготовку та реалізацію ПДД. Це означає, що під час впровадження ПДД менеджери повинні бути знайомі з мережами, людьми та ресурсами спільноти. Це включає опікунів, бабусь і дідусів, релігійних лідерів, посадових осіб місцевого самоврядування, жінок і чоловіків, молодь та різні підгрупи в громаді. Хлопчиків і дівчат також слід запрошувати до участі в оцінюванні того, де і як створити ПДД. Підхід повної участі може допомогти переконатися, що для ПДД обрано відповідне місце, що вразливі або маргіналізовані діти виявлені та залучені, а заходи ПДД відповідають місцевій культурі. На першому етапі надзвичайних ситуацій повна консультація з громадою може бути неможливою, але з членами громади, включаючи хлопців і дівчат, слід принаймні проконсультуватися щодо вибору місця для ПДД. Постійні консультації з громадами щодо вдосконалення програм ПДД можуть відбутися, коли ситуація стане більш стабільною.

Забезпечення того, що ПДД надає або підтримує комплексні послуги та програми

ПДД є частиною комплексного підходу до догляду та захисту дітей, який також включає інші сектори та служби, такі як безпека, освіта, охорона здоров'я, управління таборами, психічне здоров'я, юридичні та соціальні послуги. Діти та сім'ї, які постраждали від кризових подій, мають різні потреби. Однак, якщо ПДД інтегрувати в інші види підтримки та галузеві підходи, ці потреби можна задовольнити скоординовано. Це включає взаємодію з місцевими координаційними структурами (такими як комітети захисту дітей) і міжвідомчими координаційними механізмами для ПДД. Це також означає співпрацю з іншими агенціями та відповідними державними міністерствами та секторами для забезпечення того, щоб ПДД доповнював інші процеси (наприклад, формальну та неформальну освіту). Інтегровані послуги та програми, швидше за все, будуть стійкими та ефективними. Вони також підвищують ймовірність того, що вразливі діти та сім'ї зможуть отримати необхідну допомогу через функціонуючі довідкові системи. Місцеві довідкові ресурси, які використовують підхід, орієнтований на постраждалих, повинні бути нанесені на карту, задокументовані та доступні для волонтерів, дітей і батьків. (Див. Розділ 3, щоб дізнатися більше про використання підходу, орієнтованого на постраждалих).

Забезпечення того, що ПДД є інклюзивним і недискримінаційним

Усі діти повинні мати можливість брати участь у ПДД, незалежно від статі, віку, етнічного походження чи наявності у них інвалідності. Важливо виявити та охопити вразливих дітей та сім'ї, які інакше не можуть брати участі у ПДД, але робити це таким чином, щоб не принижувати їх. Також життєво важливо розробляти заходи та графіки так, щоб задовольнити окремі потреби дівчаток і хлопчиків, а також дітей різних вікових груп, етнічної приналежності та життєвих ситуацій, включаючи дітей без супроводу та одиноких дітей. Це також означає врахування інших запланованих заходів, наприклад, шкільних годин, релігієзнавства тощо.

Див. IFRC (2017) *Простори, дружні до дітей у надзвичайних ситуаціях: Звіт про практичний досвід, який містить тринадцять прикладів, що відображають перебування дітей у бою ПДД по всьому світу*.

Веб-посилання: <https://media.ifrc.org/ifrc/wp-content/uploads/sites/5/2017/05/IFRC-CFS-Case-Study-Report-2017.pdf>

Підготовка дружнього для дітей простору

Фото від Керолін Хага / FRC

2

У цьому Розділі розглядаються ключові аспекти підготовки ПДД. Він включає такі теми:

- Мейнстрімінг захисту дітей у ПДД
- Проведення оцінки
- Вибір місця для ПДД
- Обладнання приміщення
- Набір, перевірка та відбір персоналу
- Навчання персоналу, контроль та наставництво
- Моніторинг та оцінка.

Мейнстрімінг захисту дітей у ПДД

Мейнстрімінг захисту дітей у ПДД передбачає розуміння прав дітей і мінімальних стандартів захисту дітей; важливість політики захисту дітей та кодексу поведінки для організацій, які впроваджують ПДД; механізми подання скарг щодо проблем, які можуть виникнути, а також виявлення та реагування на ризики захисту дітей.

Права дитини та мінімальні стандарти захисту дітей

Конвенція Організації Об'єднаних Націй про права дитини (КПД ООН) гарантує права дітей на добре здоров'я, освіту, можливості для самовираження та участі, безпеку від шкоди та адекватне забезпечення основних потреб. Захист дітей і сприяння їх добробуту потребує чутливих систем соціальної підтримки на рівнях від сім'ї до громади.

Мінімальні стандарти захисту дітей під час гуманітарної діяльності (МСЗД) є ще одним ключовим ресурсом для керівників і персоналу, що впроваджують ПДД. МСЗД встановлюють загальні принципи для всіх учасників захисту дітей у надзвичайних ситуаціях і допомагає посилити координацію, якість і підзвітність у програмах для дітей. МСЗД також допомагають покращити комунікацію щодо ризиків, потреб і реагування на захист дітей із прикладами належної практики та отриманими уроками. (Див. Додаток А, щоб дізнатися про принципи та міркування щодо планування захисту дітей, наприклад ПДД).

Політика захисту дітей та Кодекс етичних норм

Кожна організація чи установа, яка впроваджує ПДД, повинна мати політику захисту дітей. Це надає основу для забезпечення захисту дітей від будь-яких форм жорстокого поводження та експлуатації в усіх діях, заходах і програмах. Політика поширюється на всіх співробітників, волонтерів та інших осіб, пов'язаних із ПДД, і визначає, що очікується щодо захисту дітей та створення безпечного для дітей середовища. Вона включає, наприклад:

- Розуміння ключових принципів захисту дітей (права дитини, нульова толерантність до жорстокого поводження з дітьми та експлуатації, спільна відповідальність за захист дітей, управління ризиками та процесуальна справедливість)
- Відбір і перевірку персоналу та волонтерів, а також стандарти прийнятної поведінки
- Виявлення та запобігання можливим порушенням захисту прав дітей
- Механізми повідомлення та розгляду заяв про порушення захисту прав дитини
- Відповідальність на всіх рівнях організації.

Усі співробітники та волонтери, які спілкуються з дітьми в ПДД, повинні розуміти, яка поведінка в роботі з дітьми є прийнятною, а яка – ні. Таким чином, Кодекс поведінки персоналу є важливим для всіх ПДД у виконанні політики захисту дітей. Він встановлює стандарти поведінки з метою забезпечення безпеки та благополуччя дітей. Це включає, наприклад, забезпечення поваги та гідного ставлення до дітей відповідно до їхньої культури, а також уникнення фізичних

покарань, приниження або сексуальних стосунків з будь-якою дитиною.

Кодекс поведінки корисний лише в тому випадку, якщо всі співробітники та волонтери ПДД пройшли належний інструктаж і навчання, щоб зрозуміти його, підписали та повністю згодні застосовувати його у своїй взаємодії з дітьми. (Див. Додаток В: Зразки кодексів поведінки).

Механізми зворотного зв'язку та подання скарг

Незважаючи на те, що ПДД призначені для надання безпеки та благополуччя дітей, у дітей та опікунів можуть виникнути проблеми, пов'язані з діяльністю ПДД, персоналом або оточенням. Діти, опікуни та інші члени спільноти можуть використовувати механізми зворотного зв'язку та подання скарг, щоб повідомити про будь-які проблеми щодо захисту дітей у ПДД, такі як неналежна поведінка персоналу та волонтерів чи інших дітей, або інших членів спільноти, які мають доступ до ПДД. Механізм подання скарг є обов'язковим у ПДД і зміцнює якість і підзвітність програми.

Залучення дітей до розробки та встановлення цих механізмів допомагає їм краще усвідомлювати свої права, сприяє довірі до агентства та допомагає їм краще зрозуміти ці процеси. Це також дає можливість для персоналу та керівників ПДД продемонструвати свою повагу до дітей та їхньої думки, підвищуючи їхню самооцінку. Залучення дітей до розробки механізмів зворотного зв'язку та подання скарг гарантує, що ці механізми відповідають уподобанням і потребам дітей, а також те, що діти почуваються комфортно та можуть надавати відгуки та скаржитися, коли це необхідно.

Механізми зворотного зв'язку та скарг можуть включати:

- Скриньку для скарг у ПДД, до якої діти та їхні опікуни мають легкий доступ
- Фокус-групи для дітей молодшого віку, які можуть не вміти писати та/або не мають доступу до телефону
- Номери гарячої лінії (в тому числі за допомогою текстових SMS-повідомлень або WhatsApp)
- Комітети ПДД (сформовані батьками та членами громади, які можуть збирати та ділитися скаргами з організацією)
- Шкали задоволеності безпекою дітей
- Скриньку пропозицій – для заохочення відгуків від осіб, які можуть неохоче повідомляти про скарги.

Інші важливі міркування щодо залучення дітей до механізмів зворотного зв'язку та скарг включають:

- Збір локально визначених даних, представлених відповідно до віку, статі, здібностей і вразливості дітей, щоб підтвердити вподобання дітей і визначити, які групи дітей мають доступ до каналів, а які ні.
- Забезпечення функціонуючого циклу зворотного зв'язку, щоб уподобання дітей були відображені в процесі прийняття рішень щодо програм, удосконалення та підзвітності.
- Інформування дітей про те, як їхні відгуки використовуються дружнім до дітей способом, щоб заохотити їх продовжувати використовувати ці механізми для інформування програми ПДД.

Процес розгляду скарг також має бути оприлюднений, включаючи видиму інформацію про те, до кого слід звертатися в організації, яка керує ПДД, або місцевих органах захисту дітей, якщо є проблеми. У вразливих ситуаціях для дітей або дорослих може бути ризиковано повідомляти про звинувачення у жорстокому поводженні чи неналежній поведінці. Таким чином, механізми подання скарг мають бути безпечними та конфіденційними, а будь-які скарги розглядаються

швидко та з усією обережністю (особливо, звинувачення в сексуальному насильстві чи експлуатації).

Виявлення та реагування на ризики захисту дітей

Ризики та порушення захисту дітей можуть відрізнятися в кожному контексті. Співробітники ПДД повинні знати про конкретні ризики, які можуть виникнути в їхній місцевості, і про те, як визначити потенційні порушення захисту дітей. Ризики для дітей можуть включати небезпеки у фізичному середовищі (наприклад, міни або небезпечні ігрові майданчики); розлучення з опікунами; залучення до експлуататорської праці; знаходження під загрозою торгівлі людьми або вербування в збройні сили; знаходження у групі ризику СГН (включаючи дівчат, яким загрожує примусовий або ранній шлюб).

Співробітники та волонтери ПДД також повинні знати, що робити, щоб запобігти подальшій шкоді дітям, і як отримати доступ до місцевих довідкових ресурсів для дітей, захист яких порушується. Довідкові ресурси та мережі залежатимуть від ситуації та того, наскільки добре функціонують офіційні системи, пов'язані зі здоров'ям, благополуччям і захистом дітей. Послуги можуть надаватися державними установами, місцевими та міжнародними неурядовими організаціями та місцевою громадою, наприклад, через комітети захисту дітей. Якщо отримати місцеву довідку неможливе, може знадобитися сильна допомога в рамках офіційних і неофіційних систем і в координації з учасниками в інших сферах впровадження. Співробітники ПДД також повинні спостерігати за дітьми з ПДД, які направлені на спеціалізовані послуги або з питань захисту, щоб дізнатися, як у них справи, а також чи треба і як підтримувати їх у ПДД.

Діти та їхні опікуни повинні бути поінформовані про права дітей на захист і про те, де отримати підтримку. Ця інформація повинна бути розміщена в ПДД таким чином, щоб вона була зрозумілою дітям та дорослим в спільноті. Наприклад, можна розмістити плакати з повідомленнями про різні права дитини (наприклад, боротьба з торгівлею людьми, безпека на дорозі, права на свободу від насильства), правила безпеки для ПДД та чіткою контактною інформацією, де діти та їхні опікуни можуть отримати доступ до місцевої підтримки з питань захисту дітей. (Див. Додаток С: Зразки плакатів). Головне, щоб діти знали: «Якщо з тобою щось трапиться, скажи тому, кому довіряєш».

Відображення довідкових ресурсів, де можна отримати допомогу, має важливе значення перед запровадженням ПДД, і слід бути обережним під час підготовки ПДД, якщо відповідних ресурсів немає.

Для отримання додаткової інформації про отримання довідок див. підрозділ у Розділі 3 «Коли дітям потрібна додаткова підтримка».

Проведення оцінки

Оцінка має важливе значення як відправна точка, щоб визначити, чи потрібна ПДД у цій ситуації, а також як найкраще його розмістити, спроектувати та впровадити. ПДД може бути непотрібним, якщо діти мають доступ до інших способів задоволення своїх потреб у захисті, психосоціальній підтримці та освіті (формальній і неформальній). У деяких випадках ПДД може завдати більшої шкоди дітям, оскільки вони можуть бути використані збройними силами для вербування дітей або тому, що на дітей можуть напасти там або по дорозі до та з ПДД. Під час епідемії також слід бути обережними, щоб не поширювати хворобу через дітей, які відвідують ПДД.

Якщо ПДД потрібен, проведіть оцінку, щоб дізнатися, який простір буде корисним і де слід його розташувати. Також обговоріть з громадою кількість хлопчиків і дівчаток у різних вікових категоріях, які можуть його відвідувати, і як найкраще охопити дітей, які найбільше цього

потребують. Це може допомогти спланувати, скільки персоналу та волонтерів потрібно, і як найкраще скласти графік занять відповідно до віку та статі дітей. Якщо є обмежені ресурси або простір для залучення всіх дітей, які потребують ПДД, будьте прозорими щодо цього перед спільнотою та разом знайдіть рішення. Наприклад, розробіть разом із громадою прозорий процес відбору, який базуватиметься на чітких критеріях (наприклад, певні вікові групи) та/або креативних способах відвідування більшої кількості дітей (наприклад, коротші та частіші заняття, проведення занять паралельно для різних груп дітей).

Іншою важливою частиною оцінки є виявлення маргіналізованих або вразливих дітей і сімей, які зазвичай можуть не знати про ПДД або не мати доступу до нього. Запитайте різних членів громади – як чоловіків, так і жінок з різним етнічним та релігійним походженням, лідерів, постачальників послуг, дітей і підлітків – хто є найбільш уразливими дітьми в громаді та як найкраще включити їх у ПДД. Намагайтеся знайти дітей з обмеженими можливостями (фізичними та інтелектуальними) та дітей з проблемами психічного здоров'я, оскільки вони можуть бути приховані та виключені з соціального життя громади.

Також варто звернути увагу на молодих матерів, дітей, які не закінчили школу або працюють, а також дітей, які піклуються про молодших братів і сестер, дітей без супроводу або тих, хто живе на вулиці. Підкреслюйте спільноті важливість дотримання прав усіх дітей на участь і відсутність дискримінації будь-якої дитини, а також працюйте разом, щоб знайти найбільш відповідні способи зробити це в їх контексті.

Хлопчики та дівчатка стикаються з різними типами ризиків у надзвичайних ситуаціях і мають особливі потреби щодо свого захисту та психосоціального самопочуття. Наприклад, між різними етнічними групами може виникнути напруженість, яку слід враховувати, залучаючи дітей до спільної діяльності з ПДД. Співробітники та волонтери ПДД повинні знати про ці відмінності в ризиках і потребах хлопчиків і дівчаток під час оцінювання (і в подальшому плануванні, розробці та реалізації ПДД), включаючи:

- Пошук точок зору хлопчиків і дівчаток окремо, щоб найкраще зрозуміти їхні потреби
- Забезпечення представлення даних, зібраних для моніторингу та оцінки ПДД, окремо за статтю, а також
- Забезпечення безпечного та комфортного включення хлопчиків і дівчаток у діяльність.

Включайте в оцінювання для створення ПДД точки зору як хлопчиків, так і дівчаток. Наприклад, діти можуть надати корисну інформацію для планування території з точки зору того, де вони почуваються в безпеці, а де їм небезпечно, включаючи, зокрема, ризики, з якими можуть зіткнутися дівчата. Вони також можуть мати свої думки щодо того, які діти є найбільш вразливими і чому, і де ці діти знаходяться в громаді.

Вибір місця для ПДД

Запросіть дітей, опікунів та інших членів громади (наприклад, вчителів, жіночі групи, місцевих лідерів) виконати колективну вправу зі складання

Стаття 12 Конвенції про права дитини (КПД) ООН: «Погляди дітей необхідно брати до уваги в усіх питаннях, які їх стосуються».

- Це означає, що діти мають право брати участь у процесах прийняття рішень, які можуть мати значення для їхнього життя, і впливати на рішення, що приймаються щодо них — у сім'ї, школі чи громаді.
- Цей принцип підтверджує, що діти є повноцінними особами, які мають право висловлювати свої погляди з усіх питань, які їх стосуються, і вимагає, щоб ці погляди були почуті та їм надавалася належна увага відповідно до віку та зрілості дитини.
- Він визнає спроможність дітей збагачувати процеси прийняття рішень, ділитися поглядами та брати участь як громадяни і суб'єкти змін.
- Практичне значення права дітей на участь має враховуватись у кожній справі, що стосується дітей.

3: Інформаційної довідки ЮНІСЕФ: право на участь
Мінімальні стандарти захисту дітей у гуманітарній діяльності www.unicef.org/crc/files/Right-to-Participation.pdf

карти їх території, щоб знайти місце для ПДД, де діти почуватимуться в безпеці. Обов'язково включайте хлопців і дівчат різного віку та з різних територій (включно з релігійними чи етнічними підгрупами).

Залучайте різноманітних опікунів і членів громади, щоб об'єднати громаду навколо піклування та захисту дітей. Співпрацюйте з місцевими лідерами, щоб знайти місце, яке, на думку громади, належить їм, щоб сприяти місцевій власності та стійкості. Якщо ПДД буде встановлено в таборі, забезпечте співпрацю з керівництвом табору, щоб виділити місця, які є безпечними, доступними та придатними для дитячих занять.

Молодші та старші діти, а також діти з обмеженими можливостями стикаються з різними проблемами безпеки та захисту. Діти молодшого віку не мають таких же фізичних і когнітивних здібностей, як діти старшого віку, щоб розпізнавати та реагувати на загрози своїй безпеці та захищати себе. З іншого боку, старші діти можуть зіткнутися з іншими видами загроз порівняно до молодших дітей, такими як сексуальне та гендерне насильство або посилені тенденції на вербування до збройних сил. Діти з фізичними вадами чи вадами розвитку також стикаються з унікальними загрозами та мають чіткі потреби в безпеці та захисті. Усі ці питання захисту повинні бути враховані при проектуванні та підготовці ПДД. Це означає необхідність ретельно спланувати, де буде розміщено заклад, як передаватимуться повідомлення про захист, а також переконатися, що усі матеріали, іграшки та ігри безпечні для дітей і відповідають їх віку.

Виберіть місце, яке має такі характеристики:

- Легка доступність для дітей та громад (включаючи вразливих дітей та дітей з обмеженими можливостями), в ідеалі поблизу місця, де зазвичай збираються батьки та діти
- Знаходиться поруч з іншими/додатковими службами (особливо для полегшення отримання довідок, зміцнення узвичаєної практики і організації, такі як школи тощо)
- Не має перешкод (як у приміщенні, так і на вулиці), які можуть викликати у дітей почуття небезпеки, таких як пошкоджені об'єкти, міни чи боєприпаси, що не розірвалися, конструкції, що руйнуються, діри, небезпечні уламки чи сміття
- Безпечна відстань від руху транспорту
- Знаходиться далеко від військових казарм
- Не волога або брудна місцевість (якщо розміщуєте намет або тимчасову споруду в брудному місці, переконайтеся, що підлога піднята та запобігайте протіканню даху)
- Наявність достатньо рівної землі для намету або тимчасової споруди (за потреби), вбиралень і засобів для миття рук
- Достатня приватність, щоб на дітей не спостерігали сторонні.

Також враховуйте планування простору. Наприклад, усюди, де це можливо, має бути внутрішній і зовнішній простір для групових занять і фізичних ігор, а також тихий куточок (для читання, розумових вправ та індивідуальних ігор) і зона творчих занять та ремесел.

Обладнання приміщення

Сам простір має бути безпечним і захищеним, комфортним і здоровим для дітей, коли вони займаються в ньому. При можливості слід попередньо розташувати елементи для ПДД і заздалегідь домовитися з постачальниками про постачання для ПДД. Переконайтеся, що простір має:

- Належну вентиляцію
- Тінь або системи охолодження для теплого клімату, адекватне тепло для холодного клімату
- Чиста питна вода
- Окремі безпечні санвузли для хлопчиків і дівчаток із зонами для миття рук з милом

- Килимки для зменшення травм
- Безпечні для дітей іграшки, які легко миються (наприклад, іграшки без гострих предметів, нетоксичні іграшки) і відповідають віку дітей
- Системи безпеки (наприклад, переконайтеся, що всі співробітники та волонтери, які контактують з дітьми, мають посвідчення особи, реєструються при вході і виході, а також мають чітку причину перебування)
- Аптечка першої допомоги (і весь персонал, навчений першій медичній допомозі та першій психологічній допомозі)
- Гігієнічні прокладки для дівчаток-підлітків
- Вогнегасник
- Дезінфікуючий очишувач
- Запаси, які можна легко поповнити на місці (наприклад, засіб для чищення, кольорові олівці).

Залежно від контексту слід відображати таку інформацію про захист та безпеку:

- Політика захисту дітей
- Плакат із правилами ПДД (включаючи знаки про заборону куріння, зброї та ін.)
- Дошка оголошень з інформацією про місцеві послуги (наприклад, розшук родини, час і місце роздачі їжі)
- Політика/сертифікат з охорони праці.

Простір також має бути яскравим, барвистим і веселим, щоб він був гостинним для дітей та їхніх вихователів. Усюди, де це можливо, використовуйте ігрові предмети, зроблені самими дітьми, або місцеві мистецькі вироби, які відповідають культурі та знайомі дітям та їхнім вихователям. Діти також повинні прикрашати простір і демонструвати вироби декоративно-прикладного мистецтва, які вони виробляють під час своєї діяльності.

Ігрові матеріали (іграшки та ігри) повинні бути чистими та безпечними. Вони мають підходити як для хлопчиків, так і для дівчаток, а також для дітей різного віку та здібностей. Намагайтеся використовувати місцеві матеріали та іграшки, де це можливо, щоб вони були знайомі та культурно-відповідні. Це полегшує їх заміну, коли вони закінчуються або якщо щось зламається. Залежно від бюджету та того, що є в наявності на місці розташування ПДД, спробуйте мати різноманітні ігрові матеріали, наприклад:

- Олівці, фарби, крейда, фломастери та пастелі для малювання та писання
- Глина або пластилін
- Мотузки
- Різні м'ячі (м'ячі дитячі, волейбольні, футбольні)
- Музичні інструменти
- Прості та перероблені матеріали (шматочки тканини, картонні коробки)
- Природні матеріали для декоративно-прикладного мистецтва (листя, палички, камінчики).

Подбайте про приладдя та матеріали для ПДД, а також про дитячі художні роботи та залучайте дітей до встановлення ПДД та зберігання приладдя. Це допомагає дітям відчувати, що про простір важливо піклуватися, оскільки він важливий для них, і що він належить усім та кожному з них.

СПІВВІДНОШЕННЯ ДОРОСЛИХ І ДІТЕЙ

Робоча група із захисту дітей (РГЗД) (2012) *Мінімальні стандарти захисту дітей у гуманітарній діяльності* рекомендує наступні співвідношення дорослих і дітей у ПДД:

Два дорослих організатора на

- 20 дітей віком від 5 до 9 років
- 25 дітей віком від 10 до 12 років
- 30 дітей віком від 13 до 18 років

Якщо ПДД відвідують діти з різними здібностями (особливо діти старшого віку з когнітивними або сенсорними обмеженнями), співвідношення дорослих і дітей повинно бути вищим.

МЕДИЧНІ ПОТРЕБИ ДІТЕЙ

Деякі діти, які відвідують ПДД, можуть мати медичні або неврологічні проблеми, на які слід звернути увагу під час реєстрації. Організатори повинні записувати інформацію про будь-які медичні проблеми, які мають діти, і необхідні їм ліки. Їм потрібно знати, чи існують якісь обмеження щодо будь-яких занять, яких цим дітям слід уникати, оскільки вони можуть погіршити стан здоров'я. Організатори повинні переконатися, що діти завжди мають ліки під час відвідування ПДД і знають, як їх застосовувати. Ліки завжди повинні зберігатися в зачиненій шафі, поки вони не знадобляться. Усі ПДД повинні мати аптечку першої допомоги, а всі організатори ПДД повинні бути навчені основам надання першої медичної допомоги. Вони повинні вміти реагувати на несерйозні травми та знати, коли направити дітей за медичною допомогою.

Реєстрація та облік відвідуваності

Кожна дитина, яка відвідує ПДД, повинна бути зареєстрована, і її відвідування має записуватися щодня за допомогою інструментів для відстеження «індивідуальних осіб». (Додаткову інформацію див. у Додатку Е Реєстрація та записи відвідувачів). Уся інформація повинна збиратися та зберігатися відповідно до національного законодавства про захист даних. Якщо діти залишають заняття у ПДД раніше, організатори повинні спонукати їх повідомити батьків про своє місцезнаходження. Крім того, має існувати система реєстрації входу та виходу, щоб ретельно контролювати та адмініструвати всіх відвідувачів ПДД. Вкрай важливо вести облік усіх, хто входить і виходить із ПДД.

Якщо діти не зареєстровані належним чином і кількість дітей, які відвідують, не визначена однозначно, існує ризик «подвійного підрахунку».

Наприклад, у записах може бути зазначено, що ПДД протягом одного тижня відвідують 200 дітей. Втім, деякі діти могли відвідувати більше одного разу. Наприклад, якщо половина групи відвідує один раз на тиждень, а інша половина групи відвідує двічі на тиждень, фактичну відвідуваність окремих дітей слід записати як 200, а не 300.

Реєстрація та облік відвідуваності важливі для догляду за дітьми, а також для моніторингу. Подвійний підрахунок може негативно вплинути на спроможність ПДД забезпечити місця для всіх дітей, які отримують користь від програми. Це відбувається тому, що немає точного контролю за тими, хто відвідує ПДД. Що стосується самопочуття дітей, то нерегулярне відвідування може свідчити про проблему, яка потребує подальшого вирішення персоналом ПДД. Без точних даних зробити це було б надзвичайно важко.

Набір, перевірка та відбір персоналу

Серед людей, які можуть працювати в ПДД, є співробітники, організатори та волонтери. У деяких місцях ці функції відрізняються. Наприклад, персонал бере участь у управлінні закладом та загальному керівництві, тоді як організатори та волонтери більше залучаються до роботи з дітьми. Але в інших ситуаціях персонал, організатори та волонтери можуть виконувати різні ролі. (Зверніть увагу, що різні організації можуть використовувати різні терміни для організаторів ПДД, наприклад «мобілізатори» або «аніматори»).

Ролі управління та реалізації для ПДД можуть бути організовані таким чином:

Управління

- Координатор ПДД несе відповідальність за загальне управління проектом, співпрацює з персоналом та контролює його.
- Контролер/наставник ПДД допомагає координатору в загальному управлінні проектом і безпосередньо контролює та інструкує персонал.

Реалізація

- Організатори ПДД: Це як мінімум дві людини, які впроваджують ПДД і працюють безпосередньо з дітьми.
- Охоронці: Зазвичай це один охоронець, який відповідає за спостереження за відвідувачами та забезпечення безпеки обладнання та матеріалів у ПДД.
- Прибиральник: Ця особа відповідає за чистоту у ПДД.

Менеджери та організатори ПДД також можуть мати певні ролі щодо залучення громади. Наприклад, керівні комітети ПДД можуть включати опікунів і членів громади. Організатори також можуть мати безпосередній контакт із опікунами та іншими членами спільноти. Час, витрачений на визначення та встановлення зв'язків з опікунами та іншими членами громади, сприяє підвищенню відповідальності та стабільності ПДД, і його необхідно враховувати з точки зору ролей та обов'язків.

Бажано залучати до роботи в ПДД людей, які є активістами спільноти та волонтерами. Знайдіть людей із інтересами, навичками та, можливо, попередніми знаннями та досвідом роботи з дітьми різного віку та професійною підготовкою. До них відносяться люди, які раніше працювали з дітьми (наприклад, вчителі ясел, дитячих садків, початкових чи середніх шкіл; соціальні працівники), або матері та бабусі, спортивні тренери чи молодь, яка зацікавлена допомагати в роботі ПДД.

Міркування щодо захисту дітей є вирішальними при наймі та відборі людей для роботи в ПДД. Усі потенційні співробітники, організатори та волонтери повинні пройти перевірку, щоб гарантувати безпеку дітей. В ідеалі було б корисно провести перевірку кримінального минулого будь-кого, хто може бути причетний до ПДД, але це не завжди можливо. Постарайтеся отримати рекомендації від попередніх роботодавців. Цьому також може допомогти залучення громади до вибору персоналу, організаторів і волонтерів, яким вони довіряють роботу з дітьми. Проводьте співбесіди з усіма можливими кандидатами на роботу в ПДД, щоб з'ясувати їхні знання прав дитини, ставлення до дисципліни дітей та мотивацію бажання працювати в ПДД. Ведіть записи про всіх дорослих, які шукають роботу або волонтерську роль у ПДД.

Компенсація (заробітна плата, заохочення) для персоналу, організаторів і волонтерів буде відрізнятися в різних ситуаціях, залежно від місцевих ставок заробітної плати, місцевої політики щодо волонтерів і трудового законодавства, внесків у натуральній формі та майбутніх планів щодо сталого розвитку. Дуже важливо узгоджувати рівні винагороди з іншими секторами щодо стимулів, які вони надають організаторам і волонтерам. В іншому випадку можуть залишитися неуккомплектованими деякі служби, наприклад, кваліфіковані вчителі залишають школи, щоб сприяти діяльності в ПДД, оскільки стимули в ПДД були вищими.

Навчання персоналу, контроль та наставництво

Усі керівники, співробітники та волонтери повинні пройти початкове навчання з наступним підвищенням кваліфікації через тренування, нагляд та наставництво. Це дозволяє їм захищати дітей і сприяти їх психосоціальному самопочуттю. Це також дає можливість розвивати нові навички та приймати нові виклики, розширюючи діяльність, яку виконує ПДД. Формат, тривалість і частота навчання та перевірки змінюються залежно від місцевих обставин. Однак важливо, щоб на навчання, нагляд та наставництво були виділені відповідні кошти та ресурси.

Навчання персоналу

Для підготовки менеджерів та організаторів ПДД використовуються різні навчальні програми. Триденний тренінг, пов'язаний із цим набором інструментів ПДД (див. «Навчання для впроваджувачів дружніх до дітей просторів в умовах гуманітарної кризи»), включає найкращі практики планування та впровадження ПДД, а також розвиток потенціалу менеджерів і організаторів. Він також представляє Перелік заходів для місць, дружніх до дітей у гуманітарних умовах, який включено до набору інструментів.

До інструкції World Vision International (2008) *Діти в надзвичайних ситуаціях* включено наступні навчальні модулі:

- Перший модуль: Вступ до охорони дитинства
- Другий модуль: Захист дітей у надзвичайних ситуаціях
- Третій модуль: Швидка оцінка захисту дітей
- Четвертий модуль: Дружні для дітей простори
- П'ятий модуль: Діти та планування готовності до катастроф/надзвичайних ситуацій

Навчання організаторів ПДД має включати орієнтацію на права та захист дітей, навички організації та те, як працювати з громадами та опікунами дітей. Після відбору персоналу, організаторів і волонтерів переконайтеся, що вони:

- Ознайомлені з політикою захисту дітей.
- Зрозуміли, погодилися і підписали кодекс поведінки.
- Зрозуміли механізми подання скарг і те, як вони можуть повідомити про будь-які занепокоєння щодо порушень захисту дітей у ПДД.
- Знають свою роль у ПДД та відповідальність за захист та піклування про дітей.
- Знають, як визначити та що робити з дітьми, які можуть мати проблеми з захистом або потребують спеціалізованих послуг (наприклад, психологічного консультування).
- Отримують регулярний нагляд у своїй роботі та підтримку для власного удосконалення.

Інші теми навчання можуть включати:

- Розвиток дитини, вплив надзвичайних ситуацій на дітей та концепція психосоціального благополуччя дітей
- Обов'язки персоналу та волонтерів відповідно до їхніх ролей (включаючи загальну діяльність ПДД та міркування щодо безпеки)
- Перша медико-психологічна допомога (ПМПД)
- Як ПДД може принести користь одужанню дітей, їх соціальному й емоційному розвитку
- Як взаємодіяти з опікунами та членами громад
- Долучення ПДД до сім'ї, громади та місцевих систем захисту та охорони здоров'я
- Як спілкуватися та працювати з дітьми різного віку, статі та можливостей
- Як організувати групову діяльність у інклюзивний спосіб для всіх дітей
- Як сприяти різним видам роботи з дітьми (наприклад, ігри та розважальні заходи, спорт, декоративно-прикладне мистецтво, пісні, танці, театр, базові навички грамоти та лічби, життєві навички, здоров'я та гігієна)
- Як використовувати позитивну дисципліну та справлятися зі складною поведінкою та складними ситуаціями
- Турбота про себе та колектив.

ПЕРША ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА

Організатори можуть надати базову, негайну психосоціальну підтримку дітям (або опікунам), які перебувають у скрутному становищі. Перша психологічна допомога (ППД) сприяє дітям (і дорослим) почуватися спокійніше, безпечніше, мати більше надії та соціальної підтримки, а також надає здатність задовольняти власні потреби. Вона також включає допомогу їм у зв'язку з базовими потребами та іншу допомогу, яка може включати направлення до спеціалізованої служби психологічної підтримки, як описано вище.

ППД передбачає:

- Пошук ознак того, що дитина переживає стрес або небезпеку
- Увага до проблем дитини та
- Зв'язок дитини з соціальною підтримкою та іншими службами, якщо це необхідно.

Нагляд та наставництво

Нагляд і наставництво є критично важливими аспектами розвитку потенціалу для всіх співробітників ПДД і волонтерів. Нагляд забезпечує підзвітність програми, а також підтримку та заохочення персоналу та волонтерів. Наставництво може включати, наприклад, керівника, який спостерігає або тренує організаторів, які проводять сесію навчання на робочому місці. Досвідченіші організатори ПДД також можуть наставляти тих, хто має менший досвід.

Заняття з нагляду та наставництва дають можливість співробітникам і волонтерам обмінюватися досвідом і проблемами, отримувати регулярні відгуки та вказівки щодо реагування на різні виклики, а також підкріпити ключові ідеї та принципи ПДД (наприклад, такі як залучення, участь). Заняття з нагляду слід планувати регулярно, а співробітники та волонтери повинні мати доступ до наглядачів щоразу, коли у них виникають запитання або потрібна підтримка.

Турбота про персонал і волонтерів у ПДД також є важливим аспектом у нагляді та наставництві, а також у створенні сприятливого середовища для зменшення стресу. Співробітники та волонтери можуть самі прийти з постраждалої громади та ознайомитися з історіями дітей, які пережили дуже тривожні події. Ефективні наглядачі створюють культуру відкритості та обміну інформацією. Вони сприяють позитивному командному духу, гарантуючи, що самопочуття персоналу та управління стресом є пріоритетом. Наглядачі можуть заохочувати персонал і волонтерів підтримувати хороші робочі звички та баланс між роботою і особистим життям, а також забезпечити їм доступ до конфіденційної підтримки, коли це необхідно.

Моніторинг та оцінка.

У цьому розділі містяться вказівки щодо моніторингу та оцінки саме стосовно ПДД.

Вступ

Необхідно розробити систему моніторингу та оцінки (MiO) та інтегрувати її в планування та реалізацію ПДД. Створення чіткої системи моніторингу та оцінки (MiO) допомагає уточнити цілі та контролювати ПДД у міру його впровадження, щоб перевірити належне виконання плану. Система моніторингу та оцінки (MiO) допомагає менеджерам знати, чи відбувається щось несподіване або принципово інше, дізнатися, які покращення можна зробити, і з'ясувати, чи відбуваються намічені зміни.

ПДД за своєю природою може дуже відрізнятися від одного місця до іншого, як обговорювалося в Розділі 1. Це пояснюється тим, що ПДД, який надає якісні послуги, реагує на місцеві обставини та специфічні ризики, з якими стикаються діти (і, в деяких випадках, опікуни та інші члени громади). Наприклад, співробітники ПДД і волонтери в деяких місцях можуть спілкуватися з групами дітей протягом дуже короткого часу (навіть лише протягом одного або двох занять) через нестабільність і порушення в місці їх розташування. З іншого боку, деякі ПДД можуть працювати в більш стабільних умовах і розробляти програми діяльності з такими самими групами дітей протягом набагато більш тривалого періоду часу.

Регулярний моніторинг ПДД має життєво важливе значення в усіх цих умовах, щоб переконатися, що реалізація йде за планом. Інструменти та процеси моніторингу повинні бути розроблені з урахуванням усіх цих умов. Моніторинг дозволяє вносити коригування «в режимі реального часу», щоб покращити якість діяльності та забезпечити безпеку дітей, які відвідують ПДД. По суті, це повинно дозволити персоналу збирати ту саму базову інформацію про ПДД і спростує процес достатньо для того, щоб ним могли скористуватися організатори з різним ступенем досвіду. (Докладніше про це - в розділі моніторингу нижче).

Вкрай важливо, щоб інформація для MiO збиралася та зберігалася відповідно до національного законодавства про захист даних.

З іншого боку, оцінка має іншу мету. Вона вказує на те, чи привів ПДД до значних покращень у житті дітей та інших учасників. Знову ж таки, важливо оцінювати ПДД незалежно від умов. Існує цілий ряд методів, за допомогою яких можна з'ясувати, чи позитивно вплинув ПДД на дітей, які його відвідували. (Докладніше про це - в розділі про оцінювання нижче).

Процеси моніторингу та оцінювання завжди мають включати активну та належну участь дітей. Див. Додаток F: Вказівки щодо спілкування з дітьми з метою моніторингу та оцінювання.

Моніторинг

Базова система моніторингу повинна як мінімум включати такі перевірки:

- **Реєстрація:** Моніторинг реєстрації дозволяє ідентифікувати та обліковувати кожну окрему дитину. Це важливо, щоб уникнути подвійного підрахунку в обліку відвідуваності.
- **Відвідуваність:** Моніторинг відвідуваності фіксує кількість дітей, які відвідують ПДД щодня. Це означає, що записи про відвідуваність повинні складатися з імен окремих зареєстрованих дітей. Окремо слід реєструвати інформацію як мінімум щодо віку, статі та здібностей.
- **Діяльність:** Моніторинг діяльності означає ведення регулярного запису про види діяльності, що проводяться в ПДД кожного дня. Робоча таблиця планування діяльності в каталозі діяльності ПДД є відповідним способом моніторингу діяльності. В ній записуються та відстежуються події, які реалізуються, а також зазначаються зміни, внесені під час кожного заняття.
- **Довідки:** Моніторинг довідок фіксує кількість дітей, які відвідують ПДД і направлені до інших служб, а також детальну інформацію про служби, до яких вони направляються. Моніторинг також повинен відстежувати процес направлення та подальшого спостереження. Життєво важливо, щоб у цих процесах дотримувалася конфіденційність щодо залучених дітей і сімей.
- **Стандарти якості ПДД:** Моніторинг оцінює, наскільки ПДД відповідає стандартам якості. Контрольний список, наведений нижче, керує оцінкою при спостереженні під час відвідування об'єктів. Його слід використовувати разом із обраними стандартами якості. (Див., наприклад, контрольний список стандартів якості безпечних місць нижче).
- **Моніторинг механізмів зворотного зв'язку та скарг:** Цей моніторинг фіксує кількість, тип і тенденції отриманих відгуків і скарг.
- **Моніторинг поставок:** Моніторинг поставок включає ведення точних списків запасів.

Шаблони для системи моніторингу доступні у виданні World Vision International та Колумбійського університету, а також організації «Save the Children» та ЮНІСЕФ (2015) *Оцінка просторів, дружніх до дітей: Інструменти та вказівки для моніторингу та оцінки ПДД*. Шаблони включають реєстраційні записи, записи відвідуваності, записи діяльності та системи відстеження направлень, а також контрольний список стандартів якості, який відтворюється тут.

Веб-посилання: www.wvi.org/disaster-management/publication/evaluation-child-friendly-spaces

Оцінювання

ПДД можна оцінити на трьох рівнях. Перший рівень є найпростішим і стосується результатів ПДД, тобто того, що було зроблено. Наступний рівень стосується наслідків діяльності ПДД, тобто того, що сталося в житті дітей завдяки ПДД. Третій – і найскладніший для оцінки – рівень стосується довгострокового впливу або мети ПДД. Оцінювання на цьому рівні зазвичай вимагає технічної підтримки і не розглядається в цьому посібнику. (Докладні вказівки щодо оцінки впливу див. у публікації: World Vision International та Колумбійського університету, а також організації «Save the Children» та ЮНІСЕФ (2015) *Оцінка просторів, дружніх до дітей: Інструменти та вказівки для моніторингу та оцінки ПДД*).

Результати оцінювання

Керівники ПДД, швидше за все, зосереджуються на оцінці своєї роботи на рівні результатів і наслідків. Для заходів, під час яких діти ненадовго відвідують ПДД, оцінювання проводитиметься на рівні результатів. Це включає такі показники, як кількість дітей, які відвідують заклад, кількість і тип проведених заходів, кількість організаторів, які навчені та знаходяться під наглядом, рівень задоволеності дітей, які беруть участь у діяльності ПДД, а також його відповідність стандартам якості.

Інформацію для цього типу оцінки можна отримати з наявних звітів про моніторинг, таких як записи про відвідуваність, записи про діяльність персоналу та волонтерів та звіти про управління програмою. У цей етап можна включити швидкий раунд для оцінювання діяльності з дітьми, використовуючи, наприклад, вправу зі смайликами. Стандарти якості також слід перевіряти за допомогою контрольного списку. Це важливо, оскільки надає безпеку та захист дітей, незалежно від кризового середовища.

У таблиці нижче наведено деякі приклади результатів, показників та засобів їх перевірки (тобто як знайти інформацію для показника) для загальної психосоціальної програми. Вичерпний перелік результатів доступний у виданні Довідкового центру психосоціальної підтримки IFRC (2017) «Структура моніторингу та оцінки втручань у психосоціальній підтримці», стор. 21-23.

Оцінювання результатів

У ПДД, який одна й та сама група дітей відвідує протягом досить тривалого періоду часу, можливо виміряти певний рівень змін на рівні результатів. Сфери результатів програмування ПДД зазвичай включатимуть набуття навичок і знань, зміни в емоційному та соціальному самопочутті та зміни в захисті дітей.

Це можна зробити за допомогою найбільш значущих історій змін, прикладів, обговорень у фокус-групах і простих опитувань щодо емоційного та соціального самопочуття дітей. Доцільно використовувати кількісні та якісні вимірювання (наприклад, опитування, фокус-групи з дітьми різного віку/статі/здібностей та опікунами) у заходах з МіО, щоб найкраще зрозуміти, як працює ПДД та який ефект він має (позитивний чи негативний). Наприклад, з'ясуйте, чи сприймають діти ПДД як безпечне місце, чи мають вони почуття причетності, чи їм подобається діяльність у ПДД і чи відчувають вони впевненість у доступі до допомоги для вирішення своїх психосоціальних проблем.

Таблиця на наступній сторінці є прикладом загальної психосоціальної програми з переліком результатуючих показників та засобів їх перевірки (тобто як знайти інформацію для показника). Результат у цьому випадку такий: «Цільова група досягає та підтримує особисте та міжособистісне самопочуття та дієздатність».

Моніторинг і оцінка якості мають вирішальне значення для забезпечення якісного розроблення програм в ПДД. Це досяжно і може бути зроблено способами, які відповідають кожній ситуації. Наявність технічного досвіду з МіО є важливим та може допомогти з будь-яким рівнем оцінювання.

КОРИСНІ ІНСТРУМЕНТИ МІО ВКЛЮЧАЮТЬ:

IASC (2017)

Загальна структура моніторингу та оцінки IASC для програм ПЗПСП у надзвичайних ситуаціях.

Видання Довідкового центру психосоціальної підтримки IFRC (2017) «Моніторинг та оцінка втручань у психосоціальній підтримці».

Видання World Vision International, Колумбійського університету та ЮНІСЕФ (2015) «Оцінка просторів, дружніх до дітей: Інструменти та вказівки для моніторингу та оцінки ПДД».

Перелік стандартів якості моніторингу ПДД

Назва CFS:		
Дата оцінки:		
Стандарти якості:	Так/ Частково/Ні	Діяльність Бали
1. Дитячі роботи виставлені в просторі		
2. Обладнання в доброму стані (наприклад, іграшки не зламані)		
3. Жодної іграшкової зброї чи військових іграшок		
4. Кодекс поведінки, у формі зображення або у текстовій формі (зручній для дітей)		
5. Заходи доступні дві години на день, три дні на тиждень		
6. Одна особа відповідає за щоденну перевірку обладнання та веде облік і реєстрацію		
7. Співвідношення кількості вихователів до дітей адекватне		
8. Ведеться запис всіх відвідувачів		
9. Наявність питної води (і знання персоналом правил гігієни)		
10. Наявність аптечки першої допомоги (і її укомплектованість належним чином)		
11. Ведеться облік відвідуваності (актуальний/поточний)		
12. Чітко викладений протокол надзвичайної ситуації та документи (тобто у формі текста чи зображення)		
13. Розклад діяльності, підготовлений заздалегідь до використання		
Загальна кількість Так:		
Загальна кількість Частково:		
Загальна кількість Ні:		

3: Видання World Vision International, Колумбійського університету та ЮНІСЕФ (2015) «Оцінка просторів, дружніх до дітей: Інструменти та вказівки для моніторингу та оцінки ПДД»

Результати у цьому випадку такі: «Цільова група досягає та підтримує особисте та міжособистісне самопочуття та дієздатність».

Результати	Показники	Засоби перевірки (ЗП)
Використання персональних послуг (ПП) пристосовані до потреб осіб, в інтересах яких вони здійснюються.	Впроваджені заходи документуються, щоб мати прямий зв'язок із результатами оцінки потреб.	Звіт про оцінку потреб
Розташування та структура служби відповідає стандартам якості з урахуванням призначення та потреб цільової групи населення.	Створені структури відповідають стандартам якості для шанобливих, інклюзивних і безпечних програм підтримки ПП (наприклад, безпечні місця, що відповідають стандартам якості ВО/захисту та програм ПП).	Звіти про цикл управління програмою Контрольні списки стандартів якості: • Програми ПП • ВО/захист
Налагоджено діючу довідкову систему.	Довідкові ресурси для підтримки вищого рівня (наприклад, МН та інші соціальні служби): а) визначені і б) задокументовані разом із відповідною контактною інформацією. Встановлено процедури направлення, включаючи форми документів для довідок. Є необхідна кількість співробітників ПП та волонтерів, які надають прямі послуги, обізнані з довідковими ресурсами і процедурами направлення.	Список рекомендацій, включаючи контактну інформацію та процедури направлення Бланки документів для направлення Інструменти стандартів якості
Цільовим бенефіціарам (наприклад, постраждалим від кризових подій) своєчасно та відповідно до їхніх потреб надається перша психологічна допомога (ППД).	Очікувана кількість цільових бенефіціарів, охоплених ППД протягом визначеного періоду часу після того, як вони зазнали кризової події. Подальше спостереження та направлення здійснюються відповідно до потреб цільових бенефіціарів.	Звіти про цикл управління програмою: • Записи про діяльність • персоналу та волонтерів, включаючи документацію про направлення
Цільова група забезпечується якісними розважальними, творчими та/або спортивними заходами ПП, які відповідають їхнім обставинам і походженню	Розважальні, творчі та/або спортивні заходи призначені для цільової групи відповідно до стандартів якості ПП і ВО/захисту (наприклад, інклюзивні, доступні для них та з урахуванням їх потреб). Розважальні/творчі та/або спортивні заходи проводяться на регулярній основі протягом визначеного періоду часу. Кількість цільових бенефіціарів, які беруть участь у розважальних, творчих або спортивних заходах протягом визначеного періоду часу.	Звіти про цикл управління програмою Контрольні списки стандартів якості (ПП і ВО/захисту)

З видання: Довідкового центру психосоціальної підтримки IFRC (2017) «Структура моніторингу та оцінки втручань у психосоціальній підтримці», стор. 21-23.

Результати	Показники	Засоби перевірки (ЗП)
Цільова група досягає та підтримує особисте та міжособистісне самопочуття та дієздатність.	Особисте самопочуття Впроваджені заходи документуються, щоб мати прямий зв'язок із результатами оцінки потреб.	Опитування про самопочуття (адаповано до місцевих умов) Фокус-групи Інтерв'ю з ключовими інформаторами Найсуттєвіша зміна методології
	Міжособистісне самопочуття Цільова група повідомляє про зміну міжособистісного самопочуття (наприклад, почуття приналежності до сімей і громад).	Опитування про самопочуття (адаповано до місцевих умов) Фокус-групи Інтерв'ю з ключовими інформаторами Найсуттєвіша зміна методології
	Навички та знання – навчання, актуальність і використання - Одержувачі ПП повідомляють про зміну рівня навичок і знань через участь у програмі ПП. - Одержувачі ПП повідомляють про важливість для їхнього життя навичок і знань, отриманих у рамках програми. - Одержувачі ПП повідомляють про використання знань і навичок, отриманих у рамках програми, у повсякденному житті.	- Опитування задоволеності - Обговорення у фокус-групах - Тематичні дослідження
	Спроможність цільового населення до ВО/захисту - Цільова група, яка бере участь у програмі ПП, демонструє зміни у ставленні та поведінці, які сприяють захисту [групи ризику] від насильства, жорстокого поводження, нехтування чи експлуатації. - Цільова група, яка бере участь у програмі ПП, повідомляє про зміну почуття безпеки.	- Опитування задоволеності - Обговорення у фокус-групах - Інтерв'ю з ключовими інформаторами - Тематичні дослідження
	Програми якості ПП - Програми ПП включають IASC ПЗПСД та інші міжнародні стандарти, що стосуються типу програми (наприклад, ВО/захист, консультування неспеціалістів, гендерні питання та різноманітність). - Історії змін, що підкреслюють якість ПП програми. - Цільова група повідомляє, що запроваджені програми ПП відповідають цій цільовій групі (наприклад, вік, розвиток дитини, стать, культура).	- Контрольний список належної практики МСЗД і міжнародних стандартів програми - Історії про найбільш значні зміни
	Стандарти якості – (ВО/захист) - Цільова група повідомляє, що вони можуть отримувати своєчасну та якісну відповідь ПП на проблеми захисту для [групи ризику] та/або повідомляти про своєчасне направлення до інших служб (захисту). - Програми ПП і ВО/захисту включають і регулярно забезпечують підтримку стандартів якості.	- Опитування ЗСП («Знання, Ставлення, Практика») – (ВО/захист) - Інструменти циклу управління програмою - Обговорення у фокус-групах - Довідкові інструменти - Якість

З видання: Довідкового центру психосоціальної підтримки IFRC (2017) «Структура моніторингу та оцінки втручання у психосоціальній підтримці». Довідка з показників. стор. 17-19.

Інформація для організаторів дружніх для дітей просторів

Організатори ПДД відіграють центральну роль у створенні безпеки та благополуччя дітей. Вони відповідають за надання характеру ПДД. Це означає необхідність переконатися, що всі діти почуватимуться бажаними, спокійними, поважаними та залученими. Їх роль полягає в плануванні та впровадженні відповідних заходів для дітей різного віку, статі та здібностей. Вони також несуть відповідальність за сприяння залученню опікунів та членів громади до ПДД (див. Розділ 4 для отримання додаткової інформації) та за підвищення обізнаності щодо захисту дітей.

Цей розділ починається з розгляду деяких проблем, з якими організатори стикаються під час планування. Це іноді важко в ситуації, яка може бути нестабільною. Потім у розділі висвітлюються деякі навички та якості, необхідні для ефективної роботи з дітьми. Він завершується рекомендаціями для організаторів у роботі з дітьми, які можуть потребувати додаткової підтримки.

Пам'ятайте, що в каталозі заходів для просторів, дружніх до дітей у гуманітарних установах, є поради щодо планування діяльності ПДД. Він включає в себе низку тематичних «майстер-класів», а також сесії для початку, завершення та перегляду заходів з дітьми. У цьому розділі наведено посилання на каталог із зазначенням відповідних видів діяльності, пов'язаних із темами, які тут піднімаються.

A Див. Розділ В «Робоча таблиця планування діяльності», щоб отримати детальну інформацію про таке планування.

Вступне заняття 15-20 хвилин

- Привітайте дітей
- Відкрийте заняття
- Представте всіх
- Створіть середовище, у якому кожен почуватиметься в безпеці та із задоволенням бере участь

Основне(і) заняття 40-60 хвилин

- Виберіть заняття з психосоціальних тем для гри, навчання, спілкування та отримання знань і навичок
- Вільний час для гри
- Інші цікаві заходи ПДД

Підсумкове заняття 15-20 хвилин

- Закрийте заняття і відкладіть матеріали
- Зберіться разом, щоб подумати про підсумки дня
- Подякуйте дітям за участь
- Попрощайтеся до наступного разу

Реагування на складні ситуації

У таблиці на сторінці 35 представлено деякі типові сценарії та можливі рішення.

Що робити, якщо...?	Можливі рішення
... діти не приходять до ПДД регулярно?	• Хоча деякі заходи в каталозі діяльності призначені для виконання послідовно, багато з них також можуть виконуватися окремо. Виберіть їх із цих заходів, щоб скласти розклад занять. Все ще можна зосередитися на конкретній темі на кожному занятті, щоб досягти узгодженості та переконатися, що діти отримують психосоціальну користь. • Переконайтеся, що нові діти відчувають себе бажаними, і ознайомте їх із ПДД та основними правилами. • Представляйте нових дітей у групі та заохочуйте інших дітей допомагати їм інтегруватися в діяльність. • Майте послідовний спосіб відкриття та закриття занять ПДД, щоб діти могли легко навчитися та приєднатися до них, навіть якщо вони новачки. Дотримання послідовності також забезпечить систему для нових дітей, які з часом можуть приходити до ПДД.
... на заняття у ПДД з'явилося більше дітей, ніж планувалося, або організаторів занадто мало для запланованих заходів?	• Зберігайте безпеку дітей у пріоритеті та не намагайтеся займатися діяльністю, якщо немає мінімальної кількості організаторів (2), щоб забезпечити належну увагу до дітей. • Заздалегідь сплануйте цю ситуацію, запланувавши інші види діяльності для великих груп, такі як групові або вільні ігри. • Розбийте дітей на менші групи та виконуйте завдання паралельно, переконавшись, що організатори можуть взаємодіяти один з одним і підтримувати координацію під час проведення заняття. • Якщо можливо, попросіть громадських попередньо перевірених волонтерів або старших підлітків, щоб вони допомогли в таких обставинах.
...є мовний бар'єр між дітьми та організаторами чи між дітьми?	• По можливості намагайтеся наймати місцевих організаторів, які розмовляють місцевою мовою. • Спробуйте знайти для допомоги перекладачів потенційно серед самих дітей (особливо старших дітей), опікунів або волонтерів. • Використовуйте малюнки, щоб пояснити дітям основні правила. • Зробіть для дітей таблички з іменами та проведіть вправу, щоб допомогти дітям і організаторам дізнатися імена один одного у цікавій формі. • Намагайтеся вибирати ігри, з якими діти, можливо, вже знайомі і вимагатимуть невеликих пояснень. • Зосередьтеся на заняттях, які можна легко представити за допомогою дій і які не вимагають від дітей складного обговорення, таких як ігри з м'ячем, музичні стільці, ігри з віддзеркаленням. • Залучайте дітей до творчого мистецтва та самовираження, наприклад до малювання, креслення та виготовлення прикрас для ПДД.
... діти, що відвідують заняття, відносяться різних вікових груп?	• Шукайте в каталозі заходи, які підходять для дітей різного віку. • Урізноманітнюйте дії, які потребують певних навичок, щоб ними могли займатися діти різного віку. (Див. «КРОК» у Розділі А каталогу заходів. Це допомагає організаторам подумати, як вони можуть адаптувати заняття для дітей з різними здібностями). • Якщо є достатня кількість організаторів, розділіть дітей на різні вікові групи та проводьте окремі заняття для різних вікових груп паралельно. • Об'єднайте дітей у групи за віком і використовуйте старших дітей (або попередньо перевірених підлітків-волонтерів), щоб вони допомагали кожній групі в заходах, які відповідають їх віку. • Згрупуйте дітей так, щоб у кожній групі були однакові комбінації старших та молодших дітей разом для певних видів діяльності. • Проводьте такі види діяльності, якими всі діти можуть займатися разом, наприклад, спів і танці.

Навички та якості для ефективної роботи з дітьми

Найважливішим принципом для організаторів у впровадженні ПДД є «не нашкодь». Кожен має працювати в інтересах дитини. Завжди враховуйте найкращі інтереси дитини, це значно допоможе зменшити будь-яку потенційну шкоду – фізичну чи емоційну – дітям, які відвідують ПДД.

Існує ряд навичок і якостей, які дозволяють організаторам надавати дітям найкращий досвід, зокрема:

Уміння формувати позитивні стосунки з дітьми

Однією з найважливіших якостей хорошого організатора є вміння формувати позитивні стосунки з кожною дитиною в ПДД. Позитивні стосунки з дорослими дуже важливі для відновлення дітей після важких подій і для їх психічного здоров'я. Таким чином, встановлення добрих, довірливих стосунків між дорослими та дітьми приносить користь дітям, але також показує членам громади, що існує позитивний спосіб ставлення до дітей. Це має вирішальне значення в умовах, коли діти часто можуть зазнавати покарань і знущань.

Для організатора розвиток позитивних стосунків передбачає встановлення довіри з кожною дитиною, щоб вона почувалася в безпеці, заохочувалася досліджувати свої емоції та вільно пробувала нові речі. Щоб побудувати позитивні стосунки з дітьми в ПДД:

- Будьте привітними, добрими та доступними
- Знайдіть час, щоб дізнатися ім'я кожної дитини та привітати їх по імені, коли вони заходять до ПДД
- Дізнайтеся щось про кожну дитину (те, що вона любить чи добре вміє робити)
- Ставтеся до кожної дитини, включно з дітьми з обмеженими можливостями чи поведінковими труднощами, з повагою та гідністю у культурно прийнятний спосіб
- Обдумано обирайте слова та спілкуйтеся з дітьми відповідно до їх віку та рівня розвитку (наприклад, розмовляйте з маленькими дітьми так, як вони можуть зрозуміти)
- Проявіть енергію та ентузіазм
- Заохочуйте дітей – навіть просто до спроби нових речей!
- Нехай усі діти почувуються особливими – без «улюбленців»
- Знайдіть щось приємне, щоб сказати про кожну дитину під час кожного заняття
- Заохочуйте та оцінюйте позитивну поведінку та хваліть дітей їхнім опікунам
- Допмагайте дітям брати участь у заходах і співпрацювати один з одним
- Будьте послідовними і справедливими
- Уникайте приниження будь-якої дитини або використання будь-якої форми словесної образи чи тілесного покарання
- Встановіть і дотримуйтесь належних меж з дітьми

ХОРОШИЙ ОРГАНІЗАТОР:

- ✓ Завжди напоготові
- ✓ Діє вчасно та забезпечує дотримання розкладу ПДД
- ✓ Добре працює з іншими співробітниками, організаторами та волонтерами
- ✓ Несе відповідальність перед своїми менеджерами та керівниками
- ✓ Веде регулярний журнал обліку діяльності та відвідувачів ПДД
- ✓ Розуміє права дитини, захист дітей (включно з особливими ризиками для дітей у їхньому контексті) та потребу дітей у догляді та піклуванні, щоб оговтатися після стресових подій
- ✓ Забезпечує своєчасне вирішення будь-яких проблем
- ✓ Гарантує, що ПДД працює належним чином, є чистим і безпечним, а також має належне обладнання та матеріали
- ✓ Зберігає простір веселим і гостинним, передає тепло і відкритість
- ✓ Добре спілкується з дітьми, вдумливо підбирає слова
- ✓ Є послідовним і справедливим, встановлює і підтримує відповідні межі
- ✓ Підтримує добрі стосунки з дітьми, опікунами та громадою
- ✓ Знаходить час, щоб подбати про себе та про колег.

- Допоможіть дітям впоратися зі стресом, стражданням або конфліктами між ними
- Очікуйте, що діти поводитимуться добре
- Виявляйте інтерес до поглядів, досвіду та розуму дітей і використовуйте їх
- Довіряйте дітям обов'язки відповідно до їхнього віку, наприклад, діставати або складати обладнання, роздавати матеріали іншим дітям, прикрашати кімнату або залучати дітей з особливими потребами до діяльності.

A Див. вправу 1.8 «Що у нас спільного»

Зберігання підтримуючої психосоціальної спрямованості на діяльність

Хороший організатор розуміє важливість гри та те, як проводити заходи таким чином, щоб сприяти психосоціальному благополуччю дітей. Гра сприяє когнітивному, фізичному, соціальному та емоційному самопочуттю дітей, а також їхньому навчанню протягом усього життя. Насправді гра настільки важлива для розвитку дитини, що її офіційно визнали правом дитини.

Гра підтримує самопочуття дітей різними способами. Наприклад, вона дозволяє дітям використовувати творчий підхід, щоб досліджувати та опановувати свій світ. Через гру діти розвивають нові навички, щоб протистояти життєвим викликам. Це також допомагає дітям розвивати соціальні навички, такі як емпатія, взаємодія, робота в групах і вирішення конфліктів.

Тому діяльність у ПДД є дуже важливою для сприяння розвитку благополуччя та стійкості дітей, які пережили кризові події. Організатори можуть зробити ПДД більш сприятливим для психосоціального самопочуття дітей шляхом ретельного вибору та впровадження заходів, наприклад:

- Включіть низку видів діяльності від активних і динамічних до спокійних і заспокійливих, відповідно до контексту та ситуації дітей. Це допомагає дітям навчитися розпізнавати різні почуття та регулювати свій емоційний стан.
- Використовуйте інтерактивні ігри та заняття, які більше зосереджуються на взаємодії між дітьми, ніж на використанні матеріалів чи іграшок.
- Використовуйте різні види ігор, щоб стимулювати такі якості дітей, як креативність, або розвивати такі навички, як розв'язання проблем, гарне спілкування та співпраця.
- Після того, як діти ознайомляться з певними головоломками чи розвиваючими іграми, дайте їм можливість вибрати, в яку з них вони хотіли б грати, або запросіть дітей вести їх самостійно.

Діяльність теж може бути веселою! Це також дуже важливо та приносить психосоціальну користь дітям. Заходи, які приносять задоволення всім, це ті справи, які всі діти вміють виконувати, відчують себе комфортно брати участь і отримують задоволення від них. Змагальні ігри не обов'язково приносять задоволення для всіх, оскільки завжди є переможці та переможені. Ігри, які є більш колективними, мають перевагу в об'єднанні дітей. Це означає, що вони вчаться застосовувати певні навички, наприклад, як краще працювати разом, спільно вирішувати проблеми та будувати довірливі стосунки. Зрештою, участь у ПДД має сприяти підвищенню самооцінки дітей, оскільки вони навчаються новому, освоюють різні види діяльності та об'єднуються зі своїми однолітками у спільноту співпідтримки.

Участь в активній діяльності може позитивно вплинути на життя дітей. Наприклад, заходи в ПДД можуть сприяти одужанню дітей, які пережили важкі події. Однак майте на увазі, що участь у психосоціальних заходах також може викликати делікатні проблеми та важкі відчуття у дітей, які пережили дуже стресові події, втрати або насильство в різних формах. Під час планування дуже важливо, щоб організатори враховували потенційні наслідки (позитивні чи негативні)

будь-якої діяльності. Очевидно, що вкрай важливо, щоб діяльність підтримувала або покращувала благополуччя дітей. У каталозі діяльності зазначено моменти, про які слід пам'ятати в описі кожного заходу, щоб забезпечити безпеку та благополуччя дітей.

Організатори повинні без вагань припиняти діяльність, яка посилює дитячий стрес або засмучує деяких дітей у групі. Якщо таке станеться, спробуйте змінити структуру занять або почніть іншу діяльність, наприклад, більш розслаблюючу або легку, що відповідає ситуації. Організаторам може бути корисно заздалегідь підготувати додаткове цікаве заняття на випадок, якщо дітям знадобиться змінити або відпочити від діяльності, яка нагадує про будь-який тривожний досвід, через який вони пройшли.

A Дивіться розділ про ігри в «Представлення каталогу»
Перегляньте вправи 7.4 «Герої»

Навички управління групою

Для керування групою дітей у CFS можуть бути корисними різні навички та методи, щоб кожен міг насолоджуватися заходами та комфортно брати в них участь:

Використання природного групування дітей, де це можливо, які можуть бути з однієї місцевості, знаходиться в одній віковій групі або які стикаються з однаковими проблемами, може допомогти дітям почуватися у ПДД комфортно разом.

Послідовність дає дітям більше відчуття нормальності та стабільності в їхньому житті. Постійний досвід перебування в ПДД допомагає дітям знати, чого очікувати, і відчувати себе зручніше. Організатори повинні:

- Дотримуватися розкладу часу початку та закінчення кожного заняття.
- Встановити послідовну структуру занять (наприклад, використовуючи початкові та заключні дії).
- Використовувати певні ритуали, наприклад, групову пісню або починати всі дії в колі.
- Бути послідовними у зміцненні узгоджених основних правил поведінки.
- Бути послідовними у спілкуванні з дітьми та реагуванні на конфлікти, складну поведінку або дитячий стрес.

Спільні ритуали також допомагають групі дітей відчувати зв'язок один з одним і безпечність у ПДД. Ритуали, яких очікують діти, можуть зробити простір унікальним і дати відчуття причетності до групи. Ритуали можуть включати початкову пісню, способи переходу від однієї діяльності до іншої або завершальну дію (наприклад, згортання ігрового парашута).

Групові кола в ПДД корисні як фізично, так і символічно. Коли діти сидять разом у колі, усі в колі є рівними, впізнаваними (кожен бачить і їх бачать інші), включеними та пов'язаними. Таким чином, коло є корисним способом початку та завершення кожного заняття у ПДД. Це буквально об'єднує всіх разом як важливу частину кола. З цих причин у деяких початкових і завершальних заходах, описаних у каталозі занять, використовується ігровий парашут (справжній чи уявний). Коло також допомагає визначити межі. Наприклад, всередині кола може бути безпечним місцем для спільного спілкування та збирання. Чітка фізична межа кола допомагає дітям відчувати більше, коли вони досліджують свої емоції, пробують щось нове та навчаються новим справам.

A Див. вправу 5.10
«Таксі та радіокеровані
автомобілі»

Випадковий вибір дітей для участі в іграх і заходах допомагає уникнути того, щоб будь-яка дитина почувалася осторонь або недостойною того, щоб однолітки вибрали її для ігор. Розбиваючи дітей на команди, ведучий може дати дітям відлік, наприклад «1-2-1-2» і діти об'єднуються в групи за кількістю. Вибираючи партнерів, дітей можна попросити знайти партнера в одязі такого ж кольору або знайти партнера, який тримає тканину або аркуш паперу того ж кольору.

ЯК ЕФЕКТИВНО ВИКОРИСТОВУВАТИ ГРУПОВІ КОЛА:

- Одночасно говорить одна людина
- Люди можуть проходити, якщо хочуть – нікому не потрібно ділитися своїм місцем
- Зберігайте культуру конфіденційності – те, чим поділилися в колі, залишається в колі
- Говоріть чітко й лаконічно, заохочуйте дітей робити те саме
- Дайте дітям час подумати над запитанням і відповіддю, перш ніж говорити (короткі хвилини мовчання допустимі)
- Прислухайтесь до коментарів та ідей дітей і перефразуйте те, що вони говорять
- Підтверджуйте відповіді дітей, як вербально, так і невербально
- Підсумовуйте сказане перед переходом до наступної теми.

Адаптовано з: Terre des Hommes (2011) *Робота з дітьми та їх середовищем: Посібник із психосоціальних навичок та World Vision International (2008) Посібник для дітей у надзвичайних ситуаціях*

Заохочення та збалансування участі всіх дітей – як тих, хто сором'язливий і тихий, так і тих, хто голосніший і комунікабельніший – одне із завдань організаторів. Організатори можуть заохочувати дітей до участі у вправах, наприклад, називаючи їх по іменах. Це допомагає їм звернути увагу та зрозуміти, що організатори їх знають. Існують різні способи заохочення дітей брати участь у групових дискусіях. Наприклад, організатори можуть попросити дітей підняти руки й чекати, поки їх покличуть. Тримання «розмовної палички» або м'якого м'ячика може бути корисним, коли говорити одночасно може тільки та дитина, яка тримає паличку або м'ячик. Щоб привернути увагу дітей, можна використати брязкальце або свисток, а спеціальні пісні допоможуть дітям стати тихими та заспокоїтися.

Сором'язливим і замкнутим дітям може допомогти, якщо тримати їх поруч із організатором. Організатори можуть надати додаткове заохочення, м'яко звернувшись до них під час групових обговорень, але не змушуючи їх брати участь, якщо вони не готові. Діти, які гучно ведуть себе або дуже активні в групі, можуть бути схильні перевантажувати інших дітей. Може допомогти, якщо організатори нададуть їм додаткову увагу, заохочуючи їх дозволяти іншим дітям бути першими в іграх або обговореннях. Деяким дуже активним дітям також може бути корисно, якщо їм дадуть прості завдання в групі, наприклад, роздати припаси, почати пісню або пояснити основні правила.

Методи заспокоєння корисні в ситуаціях, коли діти поведуться неконтрольовано та хаотично. Важливо ніколи не намагатися контролювати ситуацію, стаючи голоснішими або більшими за дітей. Краще демонструвати спокійну поведінку для копіювання дітьми. Наприклад, організатори можуть спробувати сидіти тихо, повільно рухатися навколо дітей, нашіптувати їм вказівки, грати тиху музику або приглушити світло. Мета цих прийомів полягає в тому, щоб організатор зберігав почуття контролю сам, одночасно повертаючи почуття самоконтролю дітям.

A Див. вправу 3.5 «Розслаблене дихання»

Діти, які заважають груповій діяльності, можуть таким чином перевіряти обмеження або шукати уваги. Пам'ятайте, що безпека групи є пріоритетом для будь-якого організатора. Якщо дитина (чи діти) з будь-якої причини змушують когось з інших дітей або усю групу відчувати небезпеку, важливо вчасно вирішити цю проблему. Спробуйте продовжити заняття і попросіть дітей, які заважають сидіти тихо та спостерігати, доки вони не заспокояться та не приєднаються до діяльності. Або попросіть співведучого допомогти дитині прийняти належну участь і дотримуватися інструкцій щодо вправи. Пам'ятайте, що діти радше приєднаються, ніж відокремляться. Приділяючи більше уваги позитивній, а не негативній поведінці, ви зможете заохотити деструктивну дитину змінити свою поведінку. Однак, якщо дитина завдає шкоди собі чи іншим, вона повинна залишити заняття та потребуватиме додаткової підтримки організаторів.

Використання позитивної дисципліни

«Позитивна дисципліна» є важливою технікою, яку можуть використовувати організатори та опікуни, щоб допомогти дітям змінити свою поведінку. Позитивна дисципліна може бути новою концепцією в деяких культурах, які зазвичай використовують покарання як спосіб дисциплінувати дітей. Організатори повинні знати, що для підтримки ПДД, вільного від насильства, жорстокого поводження, експлуатації та нехтування дітьми, ніколи не допускаються словесні та фізичні покарання. Наприклад, організатори ніколи не повинні бити, щипати, принижувати, фізично чи словесно ображати чи погрожувати дитині. Крім того, організатори можуть залучати дітей до того, як і коли слід застосовувати заходи дисципліни в ПДД.

Позитивна дисципліна є водночас доброю та жорсткою, заохочує дітей шанобливим способом, що допомагає їм зберігати почуття причетності та значущості як члена ПДД. Хоча покарання може бути ефективним у короткостроковій перспективі, воно може мати негативні довгострокові наслідки, особливо для дітей, які пережили дуже тривожні події. Навпаки, позитивна дисципліна набагато ефективніша в довгостроковій перспективі. Це сприяє розвитку цінних соціальних і життєвих навичок, таких як повага, турбота про інших, вирішення проблем, відповідальність, співпраця та внесок у суспільство. Завдяки позитивній дисципліні діти можуть виявити свої здібності та навчитися реагувати на ситуації конструктивно.

Позитивна дисципліна звертає увагу на:

- Причини того, чому діти поведуться так, включно з переконаннями, які можуть стояти за такою поведінкою. Змінити ці переконання ефективніше, ніж просто спробувати змінити поведінку
- Як потреби організатора, так і інших дітей у цій ситуації з повагою до потреб дитини
- Навички ефективного спілкування та вирішення проблем
- Дисципліну, яка навчає альтернатив і зосереджена на рішеннях, а не карає дітей, помічаючи їхні зусилля та вдосконалення, і, отже, розвиває самооцінку та спроможність.

Дивіться Додаток D, щоб отримати вказівки щодо позитивної реакції, коли діти поведуться погано.

Навички вирішення конфліктів

Під час високого тиску та стресових станів, таких як надзвичайні ситуації, поширеним явищем є конфлікти. Міжособистісний конфлікт виникає, коли між двома або більше особами виникає розбіжність, що викликає значну образу та напругу.

У ПДД може виникнути міжособистісний конфлікт:

- між організаторами
- між дитиною та організатором
- між дітьми
- між організаторами та батьками/опікунами.

Невирішені конфлікти в ПДД можуть зробити простір небезпечним і непривітним. Це може заважати деяким дітям брати участь у діяльності. З цієї причини організаторам важливо вміти вирішувати конфлікти до того, як вони стануть проблематичними.

Чим раніше визнається потенційний конфлікт, тим швидше його можна відвернути або вирішити. Важливо реагувати швидко. Однак також важливо не розсуджувати ситуацію, поки ви не зрозумієте, в чому суть конфлікту. Природа і причини конфліктів між двома людьми спочатку не завжди ясні. Дуже важливо знайти час, щоб рівною мірою почути обидві сторони, щоб знати, як найкраще допомогти у цій ситуації.

Кожен конфлікт має свої особливості. Деякі з них можна вирішити швидко, тоді як інші потребують більше часу та зусиль, щоб знайти мирне рішення. Вирішення конфлікту вимагає від організаторів використання ефективних навичок спілкування, таких як активне слухання, і заохочення інших робити те саме. Ось кілька корисних стратегій:

- Створіть відкритий діалог, дозволяючи сторонам (це означає залученим людям) висловити свої потреби та вимоги.
- Прислухайтесь до почуттів іншої людини – і заохочуйте до цього усі сторони.
- Ставте запитання, щоб краще зрозуміти ключові проблеми.
- Чітко висловлюйте власні почуття та намагайтеся визначити почуття інших.
- Визначте ключові потреби та бажання залучених сторін.
- Спробуйте знайти щось спільне для обох сторін, щоб почати порозуміння, наприклад спільну мету.
- Пропонуйте варіанти та спонукайте сторони до компромісів.
- Укладіть угоду та домовленість, які можуть виконувати обидві сторони.
- Намагайтесь закінчити на позитивній ноті, щоб можна було зберегти добрі стосунки.
- Хлопців і дівчат - підлітків часто критикують за їхню складну поведінку, але важливо розуміти, що вони переживають значні зміни у своєму житті.

Якщо конфлікт загострюється і виходить за межі контролю організаторів, як перший крок, важливо залучити керівника. Якщо це не вирішить ситуацію, можливо, доведеться залучити лідерів громад та інші зацікавлені сторони.

A Див. вправу 2.3 «Різні способи реагування»

Навички управління складною поведінкою

Складна поведінка є нормальною частиною дитячого розвитку, оскільки діти пізнають себе та свій світ, а також розвивають соціальні, емоційні, фізичні та вербальні навички. Зазвичай діти потребують керівництва та підтримки з боку турботливих дорослих, щоб допомогти їм виробити відповідні способи керувати своїми почуттями та поведінкою. Діти, які постраждали від важких подій або ситуацій, таких як стихійні лиха чи конфлікти, також можуть поводитися складно.

Складна поведінка визначається як «будь-яка поведінка, яка заважає навчанню, розвитку та успіху дітей у грі; яка є шкідливою для дитини, інших дітей або дорослих» і може включати:

- Фізичну агресію по відношенню до інших дітей, співробітників або волонтерів (наприклад, кусання, бійки)
- Словесні образи чи погрози або використання нецензурної лексики
- Непристойність до інших, наприклад, висміювання інших дітей
- Сексуальні погрози або неналежну поведінку (наприклад, неприйнятні дотики до інших дітей)
- Нездатність або відмова дотримуватися правил
- Порушення групової діяльності або відмова брати участь у завданнях чи заходах
- Істерики або емоційні спалахи
- Гіперактивність
- Нездатність або відмову виконувати інструкції організаторів.

Коли дитина в ПДД демонструє складну поведінку, ПДД може стати менш безпечним місцем, де весело і з повагою ставляться до всіх дітей. Це може мати негативний вплив на інших дітей. Це також впливає на дитину з проблемною поведінкою, оскільки його або її потреби не задовольняються. Для всіх дітей важливо, щоб організатори могли безпечно та ефективно підтримати дітей із складною поведінкою, щоб зберегти ПДД безпечним і позитивним для всіх.

По-перше, переконайтеся, що всі діти розуміють правила поведінки в ПДД для кожного, щоб почуватися в безпеці та отримувати задоволення. Наприклад, діти повинні знати, що не можна фізично ображати, знущатися чи висміювати когось іншого. Встановлення меж прийнятної та неприйнятної поведінки на самому початку допомагає всім дітям знати, що від них очікується, і відповідно полегшує їх поведінку. Ви можете залучити дітей до допомоги у виробленні правил, які б заохочували поважати всіх і допомагали кожному відчувати себе в безпеці та включенні.

A Див. вправу 1.2 «Чого ми очікуємо один від одного»

Діти з найскладнішою поведінкою потребують і отримують найбільшу користь від позитивних стосунків із організаторами та своїми однолітками. Але вони можуть потребувати особливої уваги та додаткових зусиль, щоб допомогти їм налагодити ці стосунки. Організатори можуть відчувати розчарування, коли діти поведуться таким чином. Однак важливо, щоб вони терпляче і з розумінням ставилися до дитини.

Проблемну поведінку можна розуміти як емоційний сигнал від дитини, який вона не знає, як висловити іншими способами. Часто дитина використовує таку поведінку як захист, щоб убезпечити себе. Наприклад, вони можуть поводитися агресивно або деструктивно, якщо бояться спробувати нову діяльність. Вони можуть симулювати, якщо бояться підійти занадто близько до інших або хвилюються, що погано впораються з вправою. Хлопців і дівчат - підлітків часто критикують за їхню складну поведінку, але важливо розуміти, що вони переживають значні зміни у своєму житті.

У Додатку D наведено приклади того, чому діти можуть поводитися неправильно, і прості способи, як їм допомогти.

Діти не мають такого словникового запасу чи самосвідомості, щоб виражати свої почуття, як більшість дорослих. Вони можуть не розуміти своїх власних почуттів або чому вони поведуться певним чином. Їхня важка поведінка є способом повідомити, що вони переживають щось, з чим

важко впоратися, або мають почуття, яких вони не розуміють. Хлопців і дівчат - підлітків часто критикують за їхню складну поведінку, але важливо розуміти, що вони переживають значні зміни у своєму житті.

A Див. тему 2 Емоційне навчання: «Мої почуття»

Що робити, коли дітям потрібна додаткова підтримка

Деяким дітям може знадобитися додаткова підтримка, крім психосоціальної підтримки, яку пропонує ПДД. Ця категорія може включати дітей, які зазнали дуже травматичних подій; або зі значними втратами близьких; або які зазнали насильства чи серйозних проблем із захистом; або які вже можуть мати наявні серйозні психічні розлади, порушення розвитку або проблеми зловживання наркотиками чи алкоголем, розлади розвитку, неврологічні чи психічні розлади.

Протягом певного періоду в ПДД можуть бути випадки, коли поведінка дитини становить небезпеку для неї самої, інших дітей, співробітників або волонтерів. Тому може бути вирішено виключити дитину з ПДД і направити її на додаткову підтримку. Рішення про виключення дитини слід приймати обережно та погоджувати це з керівниками та опікунами дітей.

Прийняття дітей з обмеженими можливостями, як фізичними, так і розумовими, може звернути увагу організаторів на потреби цих дітей в інших видах підтримки. Наприклад, діти з серйозними порушеннями розвитку можуть мати проблеми з навчанням і потребувати направлення для підтримки в освіті. Інші можуть мати неврологічні проблеми, серйозні проблеми з поведінкою або особливі потреби у захисті, які вимагають направлення до спеціаліста з психічного здоров'я чи захисту дітей. Діти з фізичними та психічними вадами також можуть мати особливі потреби в базових послугах і безпеці, включаючи базове медичне обслуговування, які раніше могли бути незадоволені. Необхідно докласти додаткових зусиль, щоб зв'язати цих дітей та їхніх опікунів з відповідною підтримкою та послугами.

Організатори **ПОВИННІ** повідомляти про проблеми щодо насильства, у тому числі СГН, щодо дітей. Вони повинні дотримуватися місцевих законодавчих вимог у звітності, якщо такі існують.

Усі керівники ПДД повинні забезпечити наявність систем, які надають максимальну безпеку дітям і не завдають шкоди. Ключовою частиною цього є відображення ресурсів, документування та надання місцевих направлень особам, які пережили насильство, наприклад СГН. Це слід розпочати (і в ідеалі завершити) до або незабаром після створення ПДД. Менеджери можуть виділити час частині своєї команди, щоб забезпечити відображення наявних ресурсів. Часто провідну роль у цьому беруть на себе місцеві осередки з питань захисту дітей і, можливо, вони вже мають доступну інформацію.

Якість і доступність місцевих довідкових служб дуже важливі. Таким чином, керівники повинні проводити регулярні подальші перевірки з довідковими агенціями, збирати відгуки дорослих і звертати увагу на коментарі щодо дітей, щоб виявити будь-які перешкоди.

Організаторам важливо розуміти, що спеціалізовану допомогу повинні надавати лише кваліфіковані фахівці. До них відносяться кваліфіковані консультанти, психологи, соціальні працівники, комітети з питань захисту дітей, а також спеціалісти з охорони здоров'я та психічного здоров'я. Роль організаторів ПДД полягає у виявленні та направленні дітей, які потребують спеціалізованої підтримки, але не в спробі зробити це самостійно. Зробивши це, вони можуть завдати значної шкоди дітям.

Важливо, щоб організатори були навчені:

- Ідентифікувати дітей, які можуть зазнавати насильства та потребувати особливого захисту, які серйозно страждають через досвід, який вони пережили в кризових ситуаціях, або які можуть мати проблеми з психічним здоров'ям чи порушення розвитку.
- Знати, як діяти відносно дітей, які потребують додаткової підтримки під час процесу направлення.
- Робити направлення до відповідної спеціалізованої підтримки.

Що можуть зробити організатори ПДД?

Організатори повинні знати, як визначити дітей, які викликають занепокоєння, і знати, як реагувати в рамках процесу направлення. Важливо, щоб вони також знали, як підтримувати дітей під час цього процесу. Вони самі за це не відповідатимуть. Вони повинні працювати зі своїми координаторами та керівниками ПДД відповідно до своєї організаційної політики та процедур. Це включає:

- Пошук інформації, які спеціалізовані ресурси є в даній області.
- Ведення оновленого списку імен і контактних телефонів для довідкових ресурсів.
- Знання того, як направити дітей, які потребують різної допомоги (наприклад, які форми заповнювати, як зв'язатися з фахівцями в екстреній ситуації, як допомогти дитині та вихователям отримати направлення).
- Інформування та робота з вихователями при направленні дитини для спеціалізованої підтримки.
- Якщо це доцільно, допомога з подальшим спостереженням за дитиною, наприклад, допомога їй продовжити або повернутися до ПДД, якщо це рекомендовано.

Реагування на повідомлення про насильство

Іноді, говорячи про насильство, люди можуть визнати, що вони самі стикалися з ним у своєму власному житті. Тому важливо, щоб кожен відчував себе в безпеці в цьому процесі. Пам'ятайте, щоб поділитися досвідом насильства, потрібна сміливість! Організатор зобов'язаний надавати інформацію про те, де отримати підтримку, і реагувати відповідально, підтримуючи, вислуховуючи, а потім направляючи.

РЕАГУВАННЯ НА ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО НАСИЛЬСТВО

Дія 1: Визнайте ситуацію та почуття людей. Уважно слухайте, що вони говорять.

Дія 2: Заспокойте людину та переконайтеся, наскільки це можливо, що вона в безпеці. Безпека дитини - в пріоритеті.

Дія 3: Документуйте те, що ви чуєте та бачите. Якщо проблеми розкриває дитина, вам потрібно негайно повідомити відповідні установи*. Якщо це доросла людина, це їх вибір, звертатися за допомогою чи ні.

*Зверніть увагу, що дитина може не бажати інформацію певним сторонам. У цьому випадку інформація не буде передаватися, якщо тільки вона не може завдати шкоди дитині через неповідомлення.

По суті: Слухайте і посилайтеся

Роль організатора полягає не в розслідуванні, а в тому, щоб вжити заходів, щоб жертви/постраждали від насильства знаходилися в безпеці. Їхня роль полягає в тому, щоб вжити відповідних заходів, як зазначено у рамці вище.

У процесі перенаправлення організатори повинні використовувати підхід, орієнтований на постраждалого, тобто вони зосереджуються на потребах і досвіді постраждалого. Цей досвід визначає потреби, а потреби визначають необхідні послуги. Безпека постраждалого є пріоритетом, а конфіденційність зберігається протягом усього часу. Таблиця на наступній сторінці детально описує ключові принципи підходу, орієнтованого на постраждалих:

Безпека	Безпека постраждалого та його родини має бути завжди забезпечена. Безпека постраждалих має бути пріоритетом номер один. Особи, які пережили насильство, піддаються підвищеному ризику постійного насильства (наприклад, домашнього насильства), вбивства чи самогубства, а також соціальної дискримінації та ізоляції. Помічники повинні оцінити ризики безпеки та мінімізувати ризики для постраждалих та їхніх найближчих родичів.
Конфіденційність	Конфіденційність має першочергове значення в усіх аспектах підтримки постраждалих. Загроза шельмування, соціальної ізоляції та покарання для тих, хто постраждав від насильства, цілком реальна. Збереження конфіденційності означає, що дані про постраждалих не повинні передаватися іншим без інформованої згоди потерпілого. Існують певні винятки з цього правила, які стосуються абсолютної безпеки потерпілого та/або його найближчих родичів (див. нижче). Якщо необхідно поділитися інформацією з іншою організацією, завжди отримуйте письмову згоду потерпілого або батьків чи опікунів, якщо постраждалий є дитиною. Інформована згода означає, що постраждала особа буде проінформована про те, яка інформація буде передана, кому і для чого. Неетично ділитися особистою інформацією про постраждалого або його ситуацію (наприклад, вказувати ім'я чи іншу ідентифікаційну інформацію) будь-кому – вдома чи на роботі. Уникайте виявлення осіб, які пережили насильство, під час надання послуг. Постраждалі ризикують бути ідентифікованими громадою, якщо вони відвідують спеціалізовані програми. Цей ризик можна мінімізувати, звернувшись до особливих потреб постраждалих від насильства в рамках ширших програм захисту, охорони здоров'я та психосоціальних програм.
Винятки щодо збереження конфіденційності	• Коли існує ризик, що ті, хто вижив, можуть спробувати завдати собі шкоди • Коли існує ризик, що постраждалі можуть нанести шкоду іншим • Коли в небезпеці дитина • Коли закони чи правила вимагають обов'язкового звітування (наприклад, у випадку сексуальної експлуатації та насильства з боку персоналу гуманітарної організації).
Повага	Бажання, права та гідність потерпілого завжди повинні поважатися. Підхід, орієнтований на постраждалих, надає їм можливості, а помічники пропонують допомогу, сприяють одужанню та надають ресурси для вирішення проблем, але ніколи не приймають жодних рішень замість тих, хто постраждав. Це може бути особливо складним, якщо потерпілий вирішить залишитися у тих-самих стосунках або місці, де він постраждав від насильства. Відсутність поваги з боку помічників може посилити почуття безпорадності та сорому у постраждалих. Це може перешкодити тим, хто вижив, відновити відчуття контролю над своїм життям. Це може знизити загальну ефективність підтримки і навіть завдати подальшої шкоди.
Відсутність дискримінації	Усі люди мають право на найкращу можливу допомогу без несправедливої дискримінації за ознакою статі, віку, інвалідності, раси, кольору шкіри, мови, релігійних чи політичних переконань, сексуальної орієнтації, статусу чи соціального класу.

З видання Довідкового центру психосоціальної підтримки IFRC (2015) *Сексуальне та гендерне насильство: Дводенний психосоціальний тренінг*.

Взаємодія з опікунами та громадою

Надзвичайні гуманітарні ситуації порушують розпорядок життя громади, послуги та підтримку для дітей. Вони часто зменшують здатність сімей піклуватися про своїх дітей і захищати їх. Тому організація ПДД може стати важливим кроком у тому, щоб громада могла захистити та підтримати своїх дітей. Залучення опікунів та інших членів громади до цього процесу сприяє розвитку почуття співтовариства та стабільності. Це вирішальні фактори для довгострокового добробуту постраждалого населення.

На початку надзвичайної ситуації ресурси громади могли сильно постраждати, а зовнішні партнери могли мати обмежені можливості сприяти співтовариству громади.

Однак можна створити відповідальність громади, працюючи в рамках поетапного підходу, за якого громади з часом беруть на себе більшу відповідальність за ПДД. Наприклад, спочатку ПДД можуть бути засновані після консультації з постраждалими людьми в ситуаціях, які не дозволяють високий рівень участі громади. Згодом відповідальність за ПДД може бути поступово передана спільноті.

Цей тип підходу, коли опікуни та інші члени громади все більше залучаються до ПДД, вимагає навичок залучення громади. Це також займає багато часу з боку керівництва ПДД та організаторів. Таким чином, залучення громади має бути включено до рішень щодо фінансування та відображено в посадових інструкціях та підготовці менеджерів, координаторів та організаторів.

Бачення ПДД як стратегічного елементу підходу, орієнтованого на громаду, формує планування та впровадження, які можуть сприяти залученню громади. Наприклад:

- Вибирайте розташування ПДД у центрах, які вже знайомі громаді. Це може допомогти налагодити зв'язки з членами спільноти, які мають тісні зв'язки з уразливими дітьми.
- Вибирайте членів спільноти як організаторів, щоб сприяти причетності та організовувати такі види діяльності, які відображають місцеві ігри та звичаї.
- Включайте членів спільноти до керівних комітетів ПДД. Серед інших обов'язків вони можуть виконувати певну роль у нагляді за організаторами, обраними громадою.
- Зробіть ПДД центром обміну інформацією. Це означає, що члени спільноти можуть дізнатися про захист дітей і психосоціальне благополуччя, а співробітники ПДД можуть дізнатися про людей і ресурси в громаді.

Звичайно, існують значні проблеми у залученні громади:

- Щоб налагодити стосунки з опікунами та членами громади, потрібен час, навички, довіра та розсудливість.
- Важко довго підтримувати послідовність і підзвітність у гуманітарному реагуванні.
- Співробітникам ПДД може знадобитися багато підготовчих заходів, таких як заходи з підвищення обізнаності з опікунами та членами громади, щоб вони зрозуміли, чому в їхніх інтересах брати участь. Це включає діяльність із захисту дітей, орієнтовану на громаду.
- Громади можуть бути серйозно дезорганізовані, що ускладнить пошук опікунів.

Спілкуйтеся з посадовими особами місцевої влади, лідерами громади чоловіків і жінок, людьми громади та різними підгрупами щодо ідеї ПДД. Забезпечте участь дівчат і хлопців, а також маргіналізованих людей, які рідко мають право голосу та які можуть пропонувати інші погляди, ніж погляди офіційних лідерів. Запитайте, чи підходять для них ПДД, чи громада віддає перевагу іншим варіантам підтримки дітей. Якщо ПДД вважаються відповідними, висловіть ідеї щодо діяльності, яка може бути залучена.
З видання: UNICEF (2011) *Інструкції з ПДД в надзвичайних ситуаціях*.

- До матерів і батьків, можливо, потрібно буде підходити по-різному, щоб взаємодіяти з ними.
- Слід вітати дітей, які не мають опікунів, але також підтримувати їх доступ до місцевих служб захисту.
- Опікуни та інші члени спільноти можуть мати інші пріоритети та не мати часу чи мотивації для участі.

Рекомендується з самого початку розробити стратегію виходу з членами спільноти. Стратегія виходу пояснює процес роботи над ПДД під керівництвом громади. Це особливо важливо в небезпечних умовах.

Підвищення обізнаності щодо захисту дитинства

Підвищення обізнаності громади про захист дитинства та створення комітетів з питань захисту дітей є ключовими завданнями для представників місцевої громади. Стандарт 16 Мінімальних стандартів захисту дітей у гуманітарній діяльності говорить: «Дівчата та хлопчики захищені від жорстокого поводження, насильства, експлуатації та зневаги за допомогою механізмів і процесів, заснованих на громаді».

Механізм захисту дітей на основі громади (СВСПМ) — це мережа або група осіб на рівні громади, які скоординовано працюють над досягненням цілей захисту дітей. Ефективні СВСПМ включають місцеві структури та традиційні або неформальні процеси сприяння або підтримки добробуту дітей.

У рамках своїх проектів ПДД кілька національних товариств IFRC проводять інформаційну роботу з батьками, місцевими лідерами та постачальниками послуг охорони здоров'я та освіти з психосоціальних питань або питань захисту дітей. Це дозволяє дорослим і дітям мати однакове розуміння проблем, засвоювати однакові повідомлення та краще спілкуватися разом. Водночас такий підхід також покладає відповідальність за безпеку дітей на дорослих, а не на дівчат і хлопців. Робота із громадами може приймати різні форми. Приклади включають наявність спеціалізованих волонтерів, які зосереджені на просвітницькій роботі, або організацію батьківських і дитячих комітетів, де дорослі та діти можуть обговорювати ключові питання, допомагати планувати заходи для ПДД та отримувати спеціальну освіту з питань психосоціального розвитку, безпеки та здоров'я. Підходи, спрямовані на захист дітей і покращення їхнього психосоціального самопочуття, спрямовані на всю спільноту, уникають ризику того, що діяльність ПДД буде проводитися ізольовано та не буде пов'язаною з ширшими зусиллями захисту та ширшою мережею систем підтримки.

З видання: IFRC (2017) ПДД у надзвичайних ситуаціях: Огляд отриманих уроків

Участь у діяльності ПДД

Члени громади та опікуни можуть щодня брати безпосередню участь у діяльності ПДД. (Це означає, що, якщо вони хочуть стати волонтерами в ПДД, опікуни повинні будуть пройти перевірку). Це включає:

- Допомога контролювати вільний ігровий час
- Допомога, коли для групової роботи потрібно більше дорослих, наприклад, коли приходиться багато дітей, або для допомоги молодшим дітям
- Читання або розповідання історій дітям
- Виготовлення або надання матеріалів
- Допомога в спортивних заходах

- Бажання ділитися своїми талантами, наприклад, музичними чи ремісничими навичками
- Допомога в культурних заходах для дітей, таких як культурні чи релігійні свята, традиційні танці чи пісні, або виготовлення традиційних витворів ручної роботи
- Участь у спеціальних заняттях для сімей, які проводяться разом з опікунами та дітьми.

Підтримка опікунів

ПДД може зміцнити спроможність опікунів мотивувати та підтримувати дітей, слухати їх і цінувати їхні погляди. Опікунам можна запропонувати інформаційні сесії про реакцію дітей на стрес і позитивне партнерство, а також спеціальні семінари для вихователів. Об'єднання опікунів і членів громади в ПДД допомагає зміцнити соціальні мережі для догляду та захисту дітей.

Особам, які здійснюють догляд у кризових ситуаціях, також може знадобитися психосоціальна підтримка, щоб оговтатися від стресових подій і підвищити своє самопочуття та стійкість. ПДД може запропонувати простір для зустрічі опікунів. Групи підтримки батьків, наприклад, можуть допомогти батькам дізнатися більше про те, як справлятися зі своїм власним стресом, і отримати інформацію про довідкові ресурси для себе та своїх дітей. Опікуни також можуть отримати користь від створення соціальних мереж, наприклад, підвищення позитивного досвіду подолання проблем та покращення своїх навичок спілкування.

Є доступні ресурси, які включають заходи для опікунів. Наприклад, видання Довідкового центру психосоціальної підтримки IFRC та організації Save the Children Данія (2010) *The Children's Resilience Programme* та Save the Children Данія (2015) *The Youth Resilience Programme Resource Kit* містять спеціальні заходи для батьків і опікунів.

(Див. наведену нижче таблицю для прикладу зустрічі батьків і опікунів).

Ці заходи дають інформацію батькам і опікунам про програми та допомагають розвивати їхнє розуміння та навички щодо самопочуття та захисту їхніх дітей. Теми, представлені на цих зустрічах, також можуть бути використані для семінарів з іншими групами дорослих. Наприклад, комплект ресурсів для молодіжної програми стійкості містить семінари на такі теми, як прийняття рішень, комунікація та врегулювання конфліктів, які також будуть актуальні для дорослих.

БАТЬКІВСЬКІ ЗБОРИ З ВИХОВАТЕЛЯМИ 2В

Мета семінару: Підвищити обізнаність щодо психосоціального самопочуття та того, що потрібно дітям, щоб бути здоровими та сильними.

Мета діяльності: Підвищити обізнаність і розуміння того, що потрібно дітям для здорового зростання та розвитку, соціального, емоційного, фізичного та інтелектуального. Обговорити, як батьки або опікуни та самі діти можуть допомогти підтримати здоров'я та сили дітей.

Діяльність:

- Вітання та оновлення інформації про дитячі семінари
- Що потрібно дітям?
- Підтримка дітей здоровими та сильними
- Сесія запитань і відповідей
- Закриття і пісня

З видання: Довідковий центр IFRC психосоціальної підтримки та Save the Children Данія (2010) *Програма стійкості дітей. Психосоціальна підтримка в школі та поза нею.*

Додатки

Авторське право 2018 World Vision. Фото Джона Воррена

Додаток А. Принципи МСЗД для розроблення програм

Адаптовано з: Робоча група із захисту дітей (РГЗД) (2012) *Мінімальні стандарти захисту дітей у гуманітарній діяльності*.

Принципи	Міркування щодо розробки програм для дітей та ПДД
Принцип 1. Уникати наражати людей на подальшу шкоду в результаті ваших дій.	Уникати наражати дітей на підвищену небезпеку або порушення їхніх прав, наприклад: • Дізнатися, як зазвичай виконують свої справи діти, сім'ї та громади • Пам'ятати про напругу чи конфлікти між дітьми в ПДД і намагайтеся зменшити їх • Знати місцеві соціальні норми та очікувану поведінку дівчат і хлопців • Забезпечити змістовну та безпечну участь дитини в плануванні програм ПДД • Уникайте подальшого приниження вразливих груп, виділяючи їх для ПДД • Гарантувати конфіденційність, інформовану згоду та приватність у делікатних питаннях • Налаштувати та дотримуватись протоколів захисту дітей.
Принцип 2. Забезпечити людям доступ до справедливої допомоги.	Переконалися, що гуманітарна допомога доступна всім дітям, які її потребують, особливо найбільш уразливим або тим, хто виключений з політичних чи інших причин: • Отримати доступ до ізольованих дітей, у тому числі тих, яких виключили через вік, стать, соціальне становище чи етнічну приналежність, їхні власні обставини (вихователі, діти, що працюють) та умови їхнього життя (діти вулиці, діти в інтернатних закладах). • Швидко реагувати на характерні випадки дискримінації або відчуження дітей і консультуватися з дітьми, сім'ями та громадами, щоб максимально розширити їх доступ.
Принцип 3. Захищати людей від фізичної та психологічної шкоди, спричиненої насильством і примусом.	Забезпечити захист дітей від насильства, від примусу чи спонукання діяти проти їхньої волі та від страху перед таким насильством: • Співпрацювати з урядами, щоб допомогти дітям і сім'ям бути в безпеці та зменшити незахищеність дітей від ризиків.
Принцип 4. Допомогати людям відстоювати свої права, отримати доступ до наявних засобів правового захисту та оговтатися від наслідків насильства.	Допомогати дітям відстоювати свої права та підтримувати їх у відновленні від фізичних, психологічних і соціальних наслідків насильства та інших видів жорстокого поводження: • Підтримувати дітей у відстоюванні своїх прав, а опікунів у відстоюванні прав дітей від їхнього імені, включаючи реєстрацію народження та одержання втрачених документів • Допомогати дітям отримати доступ до правових рішень, наприклад, щодо порушень прав • Допомогати дітям і сім'ям вимагати своїх прав за законом, таких як спадщина та майно, які можуть допомогти їм захистити себе.

Принцип 5. Посилювати системи захисту дітей.	Відновлювати та зміцнювати системи захисту дітей на національному та громадському рівнях, які могли стати ослабленими або неефективними під час гуманітарної кризи: • Спиратися на існуючий потенціал і структури уряду та громади та уникати впровадження паралельних структур • Розвивати спроможність національних і державних органів влади, а також громадянського суспільства щодо захисту дітей • Забезпечити представницьку участь громади та значущу участь дітей у розробці, реалізації та моніторингу ПДД • Пов'язувати та координувати свої дії з іншими, хто працює над захистом дітей • Надавати пріоритет місцевому керівництву ПДД • Планувати передачу ПДД разом із учасниками та процесами розвитку.
Принцип 6. Зміцнювати стійкість дітей у гуманітарній діяльності.	Діти є активними учасниками своїх сімей і громад. Вони справляються зі своєю ситуацією залежно від моделі ризику та захисних факторів у своєму соціальному середовищі, а також від своїх внутрішніх сил і можливостей. Посилювати захисні фактори, які зміцнюють стійкість дітей, і зменшити їхню незахищеність від ризиків: • Переконатися, що всі діти мають доступ до заходів ПДД, які зміцнюють їхні навички та сильні сторони • Залучати тих, хто близький дітям, до ПДД, щоб зміцнити стосунки підтримки між дітьми та їхніми опікунами, однолітками та іншими важливими для них людьми • Зміцнювати структури, практики та служби в громаді, які захищають дітей • Брати до уваги соціальні та правові норми, які впливають на життя та обставини дітей • Мати послідовний підхід, який враховує різні аспекти, перелічені вище.

Додаток В. Зразки кодексів поведінки

World Vision Австралія (WVA): Кодекс поведінки з дітьми

Номер редакції: 1

Власник політики: Офіцер із захисту дітей WVA

Затверджено: Уповноважений із захисту дітей WVA

Дата набрання чинності: 1 березня 2012 року

World Vision Австралія прагне до цілісного розвитку, безпеки та благополуччя дітей і молоді (дитина = до 18 років). Ми підтримуємо права дитини та прагнемо забезпечити безпеку дітей під час контакту з нами. Ми також хочемо, щоб ви почувалися комфортно та невимушено з дітьми. Ми закликаємо вас активно допомагати нам створювати та підтримувати безпечне та сприятливе середовище для всіх.

Ми очікуємо, що ви:

- Поставитесь з розумінням до важливості виконання наших вимог перевірки (наприклад, перевірки судимості).
- Ставтеся до всіх дітей з повагою та гідністю відповідно до наших Основних цінностей (їх можна знайти на нашому веб-сайті), використовуючи належну мову, поважаючи їхнє приватне життя та зберігаючи конфіденційність інформації про них.
- Слухайте дітей. Будьте чутливими до сигналів, які вони надсилають вам про те, наскільки їм комфортно з вами (їхня мова, розмова та фізична близькість), і реагуйте відповідно.
- Припиніть будь-яку взаємодію з дитиною, якщо дитина попросить про це, або якщо дитина відчуває дискомфорт від спілкування.
- Завжди запитуйте дозвіл у дитини та її батьків або опікуна (у відповідних випадках), якщо ви бажаєте робити фотографії чи відео, обов'язково ретельно пояснюючи, як ви їх використовуватимете (використання вами зображень має бути чітко погоджено з нами, особливо з огляду на ризики розміщення зображень в Інтернеті).
- Дотримуйтесь культурних особливостей у тому, як ви говорите, поводитесь та одягаєтесь.
- Завжди будьте в полі зору іншого дорослого, перебуваючи з дитиною; тобто не залишайтеся з дитиною наодинці, якщо цього не можна уникнути або дитина знаходиться в безпосередній небезпеці. Це слід робити для захисту дитини та захисту вас від можливого неправдивого звинувачення. Якщо ви приймаєте участь (або працюєте як підрядник) у проекті World Vision, вас повинен весь час супроводжувати призначений співробітник World Vision.
- Не вступайте в статеві стосунки з дитиною шляхом прямого контакту, демонструючи їй матеріали сексуального характеру або шляхом іншої безконтактної статевої активності (грумінгу). У багатьох країнах, включаючи Австралію, така поведінка може бути серйозним правопорушенням, яке часто карається ув'язненням.
- Не бийте і не поводьтеся жорстоко з жодною дитиною. World Vision Австралія не підтримує тілесні покарання, натомість рекомендує альтернативні методи дисципліни. Насилля може статися через ваші фізичні дії, слова чи емоційні повідомлення, які ви надсилаєте.
- Не наймайте дітей, щоб вони допомагали вам по дому, або іншим чином не використовуйте дітей для невідповідної праці. Діти мають право на освіту та ігри.

Будь ласка, ЗАПАМ'ЯТАЙТЕ:

- Ви несете відповідальність за свою поведінку по відношенню до дитини завжди, навіть якщо поведінка дитини може бути витлумачена як невідповідна (наприклад, спокуслива поведінка).
- Ви повинні дотримуватися всіх відповідних місцевих, національних і міжнародних законів щодо захисту дітей.
- Ви повинні негайно повідомити про будь-які підозри щодо невідповідної поведінки своїй контактній особі у World Vision.
- Існують процеси розслідування звинувачень, які поважають усіх учасників.
- Недотримання цього Кодексу поведінки буде сприйнято дуже серйозно. У випадку працівників це може бути підставою для звільнення. У разі необхідності чи доцільності про недотримання правил поведінки буде повідомлено відповідним органам.

Я прочитав і буду дотримуватися цього Кодексу поведінки (підписується нижче, якщо не додається до угоди):

Ім'я: _____ Дата: _____

Підпис: _____

Настанови Суданського Товариства Червоного Півмісяця з ПП для волонтерів, які працюють з дітьми

Вступ і передумови цих настанов

Суданське Товариство Червоного Півмісяця (СТЧП) реалізує психосоціальну допомогу для дітей та молоді в певних сферах діяльності, залучаючи цю цільову групу до змістовних ігор та розважальних заходів, щоб підтримати дітей та молодь у подоланні важких переживань та покращенні їх психосоціального самопочуття.

Допомога для дітей та молоді реалізується відібраними волонтерами, які підписали Кодекс поведінки для волонтерів СЧП, що базується на семи основних принципах.

Однак, оскільки діти та молодь є особливо вразливими під час катастроф та/або конфліктів, необхідні додаткові вказівки щодо стандартів прийнятної/неприйнятної поведінки по відношенню до дітей, щоб забезпечити їх захист і запобігання неправомірній поведінці.

Стандарти прийнятної/неприйнятної поведінки по відношенню до дітей

Волонтери та персонал повинні дотримуватись наступних стандартів щодо програм СТЧП або заходів із залученням дітей та молоді:

- Всі заходи, в яких беруть участь діти, повинні контролюватися волонтерами/персоналом; зокрема волонтерами/персоналом тієї ж статі, якщо це посилює захист дітей. Кількість і гендерний баланс волонтерів/персоналу визначатиметься відповідно до статі, віку та здібностей дітей і завжди має бути достатнім з необхідними навичками та кваліфікацією, що відповідає обсягу роботи/очікуваній ролі. По можливості, під час роботи поблизу дітей має бути присутнім більше одного дорослого.
- Волонтерам/персоналу не дозволяється залишатися наодинці з дитиною в ізольованому або в недоступному для спостереження місці. Припустимо, щоб волонтери/персонал працювали наодинці з дитиною, якщо в дверях є панелі огляду/вікна. Будуть докладені зусилля для того, щоб самотні волонтери/персонал були однієї статі з дитиною, якщо це буде вважатися доцільним для посилення захисту дитини.
- Волонтери/персонал не повинні запрошувати дітей без супроводу до свого дому, окрім випадків, коли їм загрожує безпосередній ризик травмування або фізична небезпека. У цьому випадку залучений волонтер/персонал повинен повідомити свого керівника про необхідність таких дій.
- Волонтери/персонал не повинні спати поруч із дітьми без нагляду, якщо це не є абсолютно необхідним; у цьому випадку волонтери/персонал повинні отримати дозвіл свого керівника та переконатися, що присутній інший дорослий, якщо це можливо, батько або опікун дитини. У всіх випадках волонтери/персонал мають бути однієї статі з дитиною/дітьми.
- Волонтери/персонал не повинні використовувати мову або поведінку, які є неприйнятними, образливими, дискримінаційними, агресивними, образливими, сексуально провокаційними, принизливими або культурно невідповідними.
- Волонтери/персонал не повинні застосовувати фізичні покарання до будь-якої частини тіла дитини.
- Волонтери/персонал не повинні наймати дітей для домашньої чи іншої роботи, яка є невідповідною з огляду на їхній вік або стадію розвитку, яка перешкоджає їхньому часу, доступному для навчання та розважальних заходів, або яка наражає їх на значний ризик травм.
- Волонтери/персонал повинні негайно повідомляти про випадки або підозри в експлуатації та жорстокому поводженні з дітьми та недотриманні політики згідно відповідних процедур і законів країни.

- Волонтери/персонал повинні оприлюднювати всі звинувачення, засудження та інші наслідки правопорушень, які відбулися до або під час їхньої співпраці з СТЧП, що стосуються експлуатації та жорстокого поводження з дітьми.
- Волонтери/персонал повинні заохочувати відкрите спілкування між усіма дітьми, молоддю, батьками, персоналом і волонтерами, а також залучати дітей і молодь до участі в ухваленні рішень, які їх стосуються. Волонтери/персонал не повинні використовувати комп'ютери, мобільні телефони, відеокамери, фотоапарати чи соціальні мережі для експлуатації чи переслідування дітей або отримувати доступ до матеріалів експлуатації дітей через будь-які засоби.

Під час фотографування чи зйомки дитини або використання дитячих зображень у службових цілях волонтери/персонал повинні отримати інформовану згоду від дитини та опікунів дитини перед фотографуванням або зйомкою дитини. У рамках цього волонтери/персонал повинні пояснити, як буде використана фотографія чи відео.

- Дізнайтеся і намагайтеся дотримуватися місцевих традицій або обмежень щодо відтворення особистих зображень перед тим, як фотографувати або знімати дитину.
- Переконайтеся, що фотографії та відео представляють дітей гідно та з повагою, а не вразливими чи покірними. Діти повинні бути належним чином одягнені, а не в позах, які можуть розцінюватися як сексуальні.
- Переконайтеся, що зображення чесно відображають контекст і факти.
- Переконайтеся, що мітки файлів або текстові описи не розкривають ідентифікаційну інформацію про дитину під час надсилання зображень в електронному вигляді або публікації зображень у будь-якій формі.

Статутна декларація волонтерів/персоналу

Я, що підписався нижче, підтверджую цим, що, наскільки мені відомо, мене не засуджували, наразі не підозрювали або не переслідували за будь-які правопорушення, пов'язані з будь-яким видом шкоди дитині або дітям у будь-якій країні. Я заявляю, що немає жодної причини, яка могла би впливати на мою придатність працювати з дітьми, і що я знаю про серйозність цієї декларації та що будь-яка неправдива заява може розглядатися як грубе порушення.

Дата

Підпис

Цей документ було розроблено на основі Політики МФЧХ із захисту дітей від Довідкового центру МФЧХ для психосоціальної підтримки та програми захисту дітей «Програма стійкості дітей» (2010).

Службові обов'язки: Організатор.

Додаток С. Зразок плаката для ПДД щодо захисту дітей

You deserve to be safe!
This is a safe space

In this space there is **no**:

hitting

mean words

unsafe behaviour

Everyone in this space is treated with...

kindness

respect

care

If you need help, or want to talk to someone, you can speak to a person wearing a Red Cross or Red Crescent sign

IN THIS SPACE YOU CAN TAPE LOCAL REFERRAL PATHWAYS / NAMES OF LOCAL SUPPORT AGENCIES / ETC.

**Remember, if you need help,
talk to someone you trust.**

www.ifrc.org
Saving lives, changing minds.

International Federation
of Red Cross and Red Crescent Societies

Додаток D. Рекомендації щодо поведження з дітьми з важкою поведінкою

З видання: Елісон Шафер з організації World Vision International для реагування на землетрус на Гаїті (червень 2010 р.).

Чому діти погано поведуться і прості способи, як їм допомогти.

Чому діти погано поведуться	Опис	Рекомендації з методики
Бажання належати до групи	Дитина може поводитися неправильно, щоб перевірити, як сприймають її інші	Безумовна підтримка незалежно від поганої поведінки
Щоб привернути увагу	Певна увага, навіть негативна, краще, ніж її відсутність	Хвалити та приділяти увагу хорошій поведінці, але ігнорувати погану поведінку (якщо це не стосується безпеки)
Відсутність впевненості	Вони почуваються неадекватними або бояться виконувати певні завдання	Похвала і заохочення
Погано почуваються або не мають задоволення елементарних потреб	Без належного сну, харчування та фізичних вправ дитина не буде поводитися найкращим чином	Спробуйте знайти способи стимулювати задоволення її основних потреб
Бажання належати до групи	Дитина може поводитися неправильно, щоб перевірити, як сприймають її інші	Безумовна підтримка незалежно від поганої поведінки
Почувається засмучено або емоційно	Дитина може реагувати на зміну розпорядку дня або обставин і поводитися неправильно, щоб отримати сприйняття від інших	Заспокоєння, співчуття та підтримка для визначення почуттів
Розчарування	Дитина може злитися через щось і погано поводитися, тому що не знає, як впоратися з ситуацією	Підтримка розвитку навичок справлятися з розчаруванням
Знеохочення	Діти, які вважають себе поганими, поводитимуться погано, а діти, які почуваються винними, поводитимуться замкнено, тому що відчувають глибокий сором за те, ким вони є і що вони можуть зробити	Заохочуйте їх почуватися спроможними та хваліть їхні позитивні якості; це забезпечить нормалізацію невдалих ситуацій
Відчуття себе нелюбимим	Діти повинні почувати безпеку та піклування про них; без цих речей діти поводитимуться погано, намагаючись продемонструвати, що їх не люблять, або шукаючи уваги та заспокоєння в інших	Переконайте їх в безпеці, піклуванні та турботі про благополуччя дитини, підкреслюючи, що її люблять і милуються нею
Нові ситуації	Усі діти роблять помилки, коли намагаються навчитися чомусь новому, наприклад, як правильно поводитися в групах або коли вони знаходяться в оточенні нових людей чи в нових ситуаціях	Обговоріть бажану поведінку в нових ситуаціях і очікувані способи бути частиною цих нових людей або місць
Імітація	Діти, які бачать погану поведінку дорослих, однолітків або старших братів і сестер, можуть самі імітувати таку поведінку	Заохочуйте їх до бажаних ролевих моделей

Чому діти погано поведуться	Опис	Рекомендації з методики
Перевірка меж	Діти намагатимуться перевірити межі тих, хто знаходиться поруч з ними, щоб спробувати провчити їх та побачити, в який момент це стане їм неприємно	Будьте тверді щодо важливих обмежень, але дайте дітям трохи свободи, щоб продовжити розширювати кордони, але таким чином, щоб не завдати шкоди собі чи іншим
Відчуває нестачу інформації або не розуміє інструкцій	Діти, які не розуміють, що від них очікується, можуть поводитися неправильно, щоб спробувати зрозуміти, як це буде впливати на речі навколо або на інших людей	Переконайтеся, що діти знають, що від них очікується, і що інструкції відповідають їх віку (а також очікуваній поведінці)
Відстоювання себе	Діти зазвичай мають чудові ідеї та цінності та можуть поводитися неправильно, щоб відстояти себе та те, що вони вважають правильним чи неправильним	Заохочуйте дітей досліджувати свої ідеї та обговорюйте їх з ними
Щоб отримати те, що вони хочуть, або тому, що погана поведінка дійсно працює	Якщо повторювана погана поведінка успішна для дитини, вона продовжуватиме так поводитись	Запропонуйте альтернативні підходи, які демонструють хорошу поведінку як спосіб для дитини добитися свого
Жорстоке поводження або зневага	Діти, які зазнали насильства, часто поведуться таким чином, щоб зберегти свою безпеку та задовольнити свої потреби	Забезпечте безпеку всіх дітей
Страх	Діти, які пережили страшну ситуацію, можуть поводитися неправильно, щоб убезпечити себе або вдавати, що вони не бояться	Заохочуйте та запевняйте дітей щодо їхньої безпеки в ситуації, в якій вони знаходяться зараз

Що можна і чого не можна робити для підтримки дітей із важкою поведінкою

Робити	Не робити
Наберіться терпіння	Не стримуйте та не протиставляйтеся дитині, яка перебуває в гніві чи розчаруванні і не кричить на неї
Встановіть зоровий контакт, коли говорите з дітьми про їхню важку поведінку, і використовуйте тихий, заспокійливий тон голосу	Навмисно не провокуйте емоційну реакцію
Надайте можливість дітям просто посміятися та повеселитися	Не змушуйте дитину дотримуватися альтернативної поведінки (наприклад, утримуючи її, доки вона не виконає завдання)
Переконайтесь, що діяльність планується таким чином, щоб кожна дитина мала можливість досягти успіху (наприклад, не грайте в ігри, у яких є лише просто «переможець»)	Не намагайтеся змусити дитину робити завжди щось нове або вдосконалити наявні навички (деяких дітей втішає можливість добре робити вже знайомі справи)
Переконайтесь, що діяльність відповідає віку та навичкам дитини	Не плануйте заходи, в яких діти не можуть брати участь через їхній вік або рівень навичок
Відзначаєте та хвалите успіхи і хорошу поведінку навіть за дрібниці. Наприклад, «Коли ти подякував цій дівчині, ти показав мені, які у тебе гарні манери».	Не використовуйте системи винагород або призи за хорошу поведінку або не відбирайте речі за погану поведінку*
Будьте чесними з дітьми щодо їхньої ситуації, висловлюючи співчуття до речей, які ви не можете змінити (наприклад, «Я знаю, мабуть, важко жити з вашою родиною в такому маленькому приміщенні»)	Не обіцяйте те, що ви не можете забезпечити або виконати (наприклад, не обіцяйте дитині кращі умови життя). Не позбавляйте дитину таких основних потреб, як їжа, вода чи сон.
Підтримуйте емоційну зарядженість дитини, щоб вона стримала свої почуття та повернулася до стану спокою (наприклад, допоможіть дитині глибоко дихати, щоб вона могла спокійніше говорити про те, що її турбує)	Не бийте, не штовхайте та не погрожуйте завдати шкоди дитині. Ніколи не «принижуйте» дитину, не зв'язуйте її, не закривайте їй ніс чи рот і не застосовуйте до неї силу, щоб змінити її поведінку чи емоційний стан.
Будьте готові повторювати коригувальні дії. Важка поведінка не змінюється швидко, але її можна зменшити повторними втручаннями.	Не очікуйте, що діти одразу підкоряться або змінять поведінку лише після одного втручання чи розмови
Будьте хорошим прикладом для наслідування (наприклад, якщо ми кричимо на інших дітей, це спонукає їх кричати один на одного)	Не очікуйте, що дитина буде поводитися не так, як дорослі, за якими вона спостерігає
Застосовуйте підходи, які включають дитину з проблемною поведінкою, а не виключають її. Наприклад, техніки «приваблення» на відміну від «блокування»**	Не виключайте дитину з групової діяльності
Допоможіть дітям визначити, що вони відчувають (наприклад, «Я бачу, що ти зараз дуже розчарований»)	Не звинувачуйте дитину в її почуттях або поведінці
Запевніть дітей у їхній безпеці, що може потребувати багатьох повторень	Не смійтеся над невпевненістю або страхами дітей
Співчуйте дітям (наприклад, «Я розумію, наскільки це завдання може здатися вам непривабливим»)	Не будьте саркастичними

Робити	Не робити
Будьте грайливі. Діти не дорослі і не завжди реагують на просту розмову. Можливо, їм необхідно вчитися через гру.	Не очікуйте, що дитина зміниться лише через розмову
Продовжуйте цікавитись поведінкою дітей (наприклад, «Мені цікаво, чому ти вважаєш, що не можеш брати участь у цій діяльності?»)	Не інтерпретуйте погану поведінку дитини як небажання спілкуватися чи брати участь у групі
Будьте толерантним і не засуджуйте дитину (наприклад, «Це нормально, коли ти злишся через це»)	Не кажіть дитині, що її почуття неправильні або недоречні, або що вона не повинна відчувати це
Поважайте та заохочуйте дитину, коли вказуєте їй на неналежну поведінку (наприклад, «Я думаю, що ти дуже ласкавий хлопчик, оскільки я бачив, як ти допомагав своїй сестрі сьогодні йти до школи, але кусати іншого учня — неприйнятна поведінка»)	Не смійтеся над поганою поведінкою або почуттями дитини. Ніколи. не клейміть дитину як «погану»
Організуйте діяльність для сприяння взаємодії поміж дітьми та між дорослими та дітьми (наприклад, не чекайте, що діти просто розважатимуть себе самі)	Не очікуйте, що діти завжди гратимуться без взаємодії з іншими
Вислуховуйте те, що говорять діти та їхні ідеї, і, якщо можливо, працюйте над тим, щоб включити ці ідеї в програму	Не ігноруйте та не смійтеся над ідеями дитини. Намагайтеся не відволікатися, коли дитина чимось з вами ділиться
Слухайте дітей, коли вони висловлюють вам свої занепокоєння або почуття, в тому числі якщо вони мали поганий досвід	Не змушуйте дитину розповідати, розігрувати, зображувати або малювати свій поганий досвід або «травму»

* Однією з причин уникати систем винагороди є те, що діти з поведінковими проблемами рідко можуть отримати винагороду за хорошу поведінку, і в кінцевому підсумку можуть почуватися «поганими» або «не такими добрими», як інші діти, які отримують винагороду.

** «Блокування» може стосуватися будь-яких дій, спрямованих на те, щоб усунути дитину з ситуації, наприклад посадити її на «стілець для неслухняних», відправити її з простору або виключити її з діяльності. Такий підхід часто призводить до того, що дитина відчуває ще більше провини чи сорому, що може призвести до подальшої складної поведінки. «Приваблення» означає заохочення дітей бути «ближче» до дії, але під більшим наглядом. Скажіть, наприклад, «Я бачу, що це для тебе важке завдання, тому я хотів би, щоб ти сів поруч зі мною, щоб я міг тобі допомогти».

Додаток Е. Реєстрація та облік відвідуваності

З видання: World Vision International та Колумбійського університету та ЮНІСЕФ (2015), Корпусу милосердя, AVSI, Університету королеви Маргарет (2015) *Оцінка дружніх до дітей просторів: Інструментарій та рекомендації для впровадження моніторингу та оцінки ПДД.*

А. Реєстрація:

Ключові цілі

- Відслідковувати кількість дітей, які навчаються в ПДД, та їх характеристики (стать, вік, інвалідність)
- Для підтримки належного спрямування діяльності ПДД

Необхідний час: Приблизно 10 хвилин для кожної дитини під час реєстрації

Повторюваність: Один раз на дитину

Ключові кроки

- Зареєструвати всіх дітей, які відвідують ПДД, під час їх першого прибуття, до програми.
- Внести реєстраційні дані в інформаційну систему управління.
- Реєстраційні записи можна зберігати та використовувати для звітів про програми, перевірки відвідуваності та відстеження напрямлень дітей.

Дані, які потрібно зібрати, включають: Ім'я дитини/прізвище/стать/вік/дата реєстрації/поточне місце проживання/номер телефону опікуна (якщо зручно)/дата прибуття до (країни)/дата прибуття до (табору/місця ПДД)/медичний стан/особливі потреби/кількість інших дітей у сім'ї (до 18 років)/дорослі вдома (наприклад, батько, тітка, бабуся)/реєстраційний номер УВКБ ООН (за наявності).

В. Відвідуваність:

Ключові цілі

- Відслідковувати кількість дітей, які відвідують ПДД щодня, та їх характеристики (стать, вік, інвалідність)
- Для підтримки належного спрямування діяльності ПДД
- Необхідний час: Приблизно 15 хвилин на початку кожного заняття у ПДД
- Періодичність – щодня

Ключові кроки

- Реєструвати всіх дітей, які відвідують CFS кожного заняття, використовуючи щоденний лист відвідування.
- Наприкінці дня внести дані відвідуваності в базу даних.
- Щотижня або двічі на тиждень перевіряти відвідуваність і шукати закономірності відвідування за статтю, віковою групою та статусом інвалідності (якщо можливо зібрати ці дані).
- Використовувати аналіз даних відвідуваності з орієнтацією на важкодоступні групи та адаптувати заходи відповідно до характеристик відвідувачів.

Дані, які потрібно зібрати, включають: Дата/назва/номер заняття/прізвище співробітника, що заповнив форму/номер реєстрації/ім'я дитини/стать/вік/статус інвалідності

Додаток F. Моніторинг та оцінювання

Вказівки щодо спілкування з дітьми з метою моніторингу та оцінювання.

З видання: Довідкового центру психосоціальної підтримки IFRC (2017) «Інструментарій моніторингу та оцінки психосоціальної підтримки». Інструкція та огляд. Сторінки 30-32

Будьте підготовленими

Будьте підготовленими, зібравши інформацію про умови життя дітей у цьому районі, і подумайте про будь-які проблеми чи наслідки, які можуть виникнути у вашому спілкуванні з ними.

Чітко визначте свою мету та отримайте інформовану згоду

Чітко визначте свою мету та те, що ви хочете, щоб дитина/діти отримали від цього досвіду.

Переконайтеся, що діти знають, що ви будете робити з інформацією, і отримайте інформовану згоду від дитини та її опікуна чи вихователя, перш ніж говорити з ними.

Отримайте дозвіл від дитини та опікуна

Отримайте дозвіл від дитини та її опікуна на всі інтерв'ю, відеозйомку та фотографії. Цей дозвіл має бути письмовим. Дозвіл необхідно отримати за обставин, які гарантують, що дитина та опікун не зазнають жодного примусу та що вони розуміють, що станеться з інформацією, яку вони надають. Дозвіл потрібно отримати мовою дитини та після консультації з дорослим, якому дитина довіряє.

Подбайте про безпеку та не наражайте дітей на ризики

Пам'ятайте, що діти не мають таких фільтрів чи застережень, як дорослі; тому не використовуйте жодних питань чи підходів, які будь-яким чином створюють для дитини небезпеку. Крім того, не публікуйте фотографії дитини та не проводьте інтерв'ю, якщо місця можна легко визначити. Завжди гарантуйте безпеку дитини та те, що для нього чи для неї не буде негативних наслідків, якщо ви поширите свою інформацію.

Структуруйте розмову

Побудуйте розмову так, щоб створити загальний фокус і допомогти дітям залишатися на своєму шляху (наприклад, «Сьогодні я хотів би почути твою думку про...»), але також будьте гнучкими, щоб можна було змінювати фокус відповідно до інтересів дитини. Діти можуть почати говорити про щось інше, щоб трохи відпочити. Легка розмова може розслабити дітей і створити гарну атмосферу під час розмови з групою дітей. Тоді ви зможете повернути розмову в русло, поважаючи особистий простір дітей.

Створіть безпечні та позитивні умови

Створіть безпечні та позитивні умови для дітей, переконавшись у фізичній безпеці місця проведення заходу, встановивши основні правила (наприклад, діти мають право, але не обов'язок говорити, усі повинні слухати), посміхайтесь та проявляйте свою зацікавленість, будьте добрими та зберігайте невимушену атмосферу.

Будьте поважні, коли говорите про батьків і громади

Будьте поважні, коли говорите про батьків і громади. Уникайте критики, приниження або особистого оцінювання опікунів дітей. Наприклад, ніколи не кажіть: «Твоя мати була погана, що

вдарила тебе». Швидше, ви можете сказати щось на кшталт: «Те, що сталося, було неправильним – діти не повинні відчувати цього». Важливо бути чутливим до будь-яких почуттів провини або конфлікту лояльності у дітей.

Перевіряйте та цінують погляди дітей

Перевіряйте та цінують погляди дітей на проблеми та сприймайте їх серйозно. У груповій обстановці ви можете створити атмосферу, в якій всі учасники цінні, і всі заяви вітаються, якщо вони поважні до інших у групі. Багато дітей у складних обставинах відчують сором і мають низьку впевненість у собі – визнання та оцінка їхньої точки зору є важливими для їх персонального самопочуття. Крім того, не просіть дітей розповісти історію чи виконати дію, яка не є частиною їхньої власної історії – жодних «інсценувань».

Уникайте будь-якої шкоди дітям

Уникайте будь-якої шкоди дитині під час групового чи індивідуального обговорення. Наприклад, не карайте дітей, не смійтеся з них і не допускайте будь-яких глузувань, не дозволяйте комусь почуватися нерозумним або неповноцінним. Уникайте запитань, позицій чи коментарів, які є осудливими, нечутливими до культурних цінностей, які наражають дитину на приниження або які відновлюють біль і горе дитини від травматичних подій.

Важливо не чинити тиску чи залякування для того, щоб діти відповідали на запитання.

Уникайте надмірних опитувань або тиску на дітей, щоб вони розповіли свою історію

Звертайте увагу на те, де, коли і як опитують дитину. Обмежте кількість інтерв'юерів і фотографів. Спробуйте переконатися, що дітям зручно і вони можуть розповісти свою історію без зовнішнього тиску, в тому числі з боку інтерв'юера.

Будьте інклюзивними

Не допускайте дискримінації у виборі дітей для співбесіди через стать, расу, вік, релігію, статус, освіту, обмежені можливості чи фізичні здібності.

Переконайтеся, що всі діти відчують себе бажаними та включеними

У груповій обстановці переконайтеся, що всі діти відчують себе бажаними та включеними. Допоможіть дітям говорити по черзі, і нехай група відчує, що ви однаково зацікавлені в усіх. Деяких дітей, можливо, потрібно буде «запросити» висловитися, і ви можете використовувати конкретні приклади, щоб спонукати скромних дітей до участі. Давайте дітям закінчувати речення та захищайте їх від переривання іншими. Ви також можете допомогти дитині зосередитися, підсумовуючи та підтверджуючи те, що вона говорить; наприклад «Отже, прямо зараз ти розповідаєш нам про...»

Визначаєте, коли діти говорять про щось важке

Ви можете допомогти узагальнити та нормалізувати реакцію дітей на важкі переживання (наприклад, «У багатьох дітей бувають переживання...») і висвітлити їхню здатність справлятися (наприклад, «Тож коли ти злякався, ти побіг до сусідського дому. Молодець! – Що тоді?»). Зменште будь-який емоційний хаос для дітей, стримуючи, приймаючи та визначаючи їхні почуття (наприклад, «Можливо, тобі сумно через це...»). Віддзеркалення емоцій також може бути корисним, наприклад: «Я бачу, що ти засмучений...». Також обов'язково поважайте фізичні та емоційні межі кожної дитини та не тисніть на неї, щоб вона говорила про особисті проблеми, якими їй не зручно ділитися.

Використовуйте висловлювання відповідні до віку та рівня розвитку дітей

Обов'язково адаптуйте свою розмову до віку та рівня розвитку дітей (або підлітків), з якими ви спілкуєтесь. Наприклад, з дітьми молодшого віку використовуйте дружні до них висловлювання з простими термінами. Уникайте іронії або термінів, які вони можуть не зрозуміти. Розмовляйте зі старшими дітьми та підлітками так, щоб поважати їхні здібності та знання.

Контрольний список стандартів якості безпечних місць

Розташування

Коментарі

- ☐ Разом із громадою проводиться оцінка потреб, щоб вирішити, чи необхідні безпечні місця.
- ☐ Існуючі об'єкти та інфраструктура (школи, громадські центри, намети, хатини) наносяться на карту, щоб визначити, чи потрібна нова структура безпечного простору.
- ☐ Знаходиться місце, яке відповідає вимогам безпеки та критеріям доступності (визначеним в країні).
- ☐ Елементи безпеки (огорожі, засоби першої допомоги, туалети тощо) оцінюються та доводяться до стандарту.
- ☐ Умивальники та інші резервуари з водою, включаючи питну воду, належним чином обслуговуються та є гігієнічними.

Планування та координація

Коментарі

- ☐ Планування, розвиток і підтримка безпечних просторів повністю залучає жінок, дівчат, хлопців і чоловіків, а також уразливі групи.
- ☐ Відбувається діалог з громадою, щоб влаштувати безпечні та доступні місця для всіх цільових зацікавлених осіб, включаючи дітей та дорослих з обмеженими можливостями.
- ☐ Діяльність програми відповідає контексту та задовольняє потреби дітей, дорослих і громад.
- ☐ Проведено діалог про те, як створити безпечні простори громади, пов'язані з більшими системами захисту.
- ☐ Діяльність програми координується з іншими відомствами та секторами (наприклад, охорона здоров'я, гігієна, грудне вигодовування, інформування про гуманітарну допомогу).
- ☐ Після консультацій із громадою та іншими зацікавленими сторонами розроблено план поступового виведення або переходу, щоб передати діяльність і пов'язати його з ширшим плануванням відновлення.

Персонал та волонтери	Коментарі
☐ Визначаються ресурси (як матеріальні, так і людські) для початку роботи безпечного простору. ☐ Персонал і волонтери, які працюють у безпечних просторах, проходять початкове та поточне навчання та подальшу підтримку, включаючи інструктаж. ☐ Чисельність персоналу та волонтерів достатня для проведення безпечних та якісних програм для дорослих і дітей (наприклад, 2 дорослих аніматори на п'ятнадцять дітей 2-4 років). ☐ Служба захисту та інший відповідний персонал сектору (включно з урядовими колегами, громадськими волонтерами) навчаються стандартам захисту та безпечним просторам. ☐ Волонтери набираються з громади та пов'язуються з іншими громадськими ініціативами.	
Психосоціальна діяльність і моніторинг	Коментарі
☐ В безпечному просторі реалізується діяльність, що відповідає віку дітей (включаючи спеціалізовані до віку дітей заходи) згідно потреб, визначених жінками, дівчатами, чоловіками та хлопцями. ☐ Розроблено чіткі методичні вказівки, програми та графіки занять для дорослих і дітей (відповідно до завдань програми). ☐ Проводиться постійний моніторинг із застосуванням механізмів зворотного зв'язку (наприклад, щомісячні обговорення з цільовими зацікавленими сторонами) із залученням сімей, дорослих і дітей (відповідно до завдань програми).	

Додаток Н. Ресурси

Банд Е.Б. і Вайс Дж.Р. (1988) *Як почуватися краще, коли тобі погано: Погляд дітей на подолання щоденного стресу*. Journal of Developmental Psychology, 24: стор. 247-253.

Робоча група із захисту дітей (РГЗД) (2012) *Мінімальні стандарти захисту дітей у гуманітарній діяльності*.

Освітній кластер, INEE, IASC і Глобальний кластер захисту (2011) *Рекомендації щодо дружніх до дітей просторів у надзвичайних ситуаціях: Версія для польових випробувань*.

Educo (член альянсу ChildFund), Plan International, Save the Children Великобританія, War Child Великобританія та World Vision International (2015) *Міжвідомче дослідження механізмів зворотного зв'язку та скарг, дружніх до дітей, у програмах НУО: Звіт першого етапу*.

Еріксон, Р. Дж. (1985) *Гра сприяє повноцінному емоційному розвитку дитини*. Education. 105: 261-263.

Міжвідомчий постійний комітет (IASC) (2018) *Як підтримати постраждалих від ґендерно-зумовленого насильства, якщо у вашому регіоні немає учасника ГЗН: Покроковий кишеньковий посібник для гуманітарних практиків*.

Міжвідомчий постійний комітет (IASC) *Довідкова група з питань психічного здоров'я та психосоціальної підтримки в надзвичайних ситуаціях*. (2017) *Загальна структура моніторингу та оцінки психічного здоров'я та психосоціальної підтримки в надзвичайних ситуаціях*.

Міжвідомчий постійний комітет (IASC) *Довідкова група з питань психічного здоров'я та психосоціальної підтримки в надзвичайних ситуаціях* (2017) *Форма міжвідомчого направлення та Інструкція*.

Міжнародна федерація товариств Червоного Хреста та Червоного півмісяця (2013) *Політика захисту дітей. Номер документу 193*.

Міжнародна федерація товариств Червоного Хреста та Червоного півмісяця (2017) *ПДД у надзвичайних ситуаціях: Звіт про практичний досвід*

Міжнародна федерація товариств Червоного Хреста та Червоного півмісяця (2017) *ПДД у надзвичайних ситуаціях: Огляд отриманих уроків*

Міжнародна федерація товариств Червоного Хреста та Червоного півмісяця (2018) *Модуль «Охорона здоров'я в громаді та перша допомога» і модуль «Профілактика насильства»*.

Довідковий центр психосоціальної підтримки IFRC (2014) *Рухаємось разом: Сприяння психосоціальному благополуччю за допомогою спорту та фізичної активності*.

Довідковий центр психосоціальної підтримки IFRC (2015) *Сексуальне та гендерне насильство: Дводенний психосоціальний тренінг*.

Довідковий центр психосоціальної підтримки IFRC (2015) *Різні. Такі самі, як і ви*.

Довідковий центр психосоціальної підтримки IFRC (2017) *Структура моніторингу та оцінки втручань у психосоціальній підтримці*.

Довідковий центр психосоціальної підтримки IFRC (2018) *Перша психологічна допомога для Товариств Червоного Хреста та Червоного півмісяця*.

Довідковий центр IFRC психосоціальної підтримки та Save the Children Данія (2010) *Програма стійкості дітей: Психосоціальна підтримка в школі та поза нею*.

Міжнародний комітет порятунку (2016) *Інструментарій безпечного оздоровлення та навчальних просторів*

Клас, С.С., Гускін, К.А., і Томас, М. (1995) *Програма раннього дитинства: Сприяння розвитку дітей через стосунки та у відносинах*. Від нуля до трьох, 16: стор. 9-17.

Кольрізер, Г. та Джоссі-Бас (2006) *Заручник за столом: Як лідери можуть долати конфлікти, впливати на інших і підвищувати продуктивність*.

Plan International (2017) *Дружні для дітей простори Забезпечення захисту та освіти дітей в умовах конфлікту: приклад із Тімбукту, Малі*.

Positive Discipline: *Створення поважних стосунків вдома та в школі*.
www.positivediscipline.com

Річі Дж. і Пол К. (1995) *Семінар з практичних правил*. Early childhood Educator, 10: стор. 11-12.

Save the Children, Данія: На сайті www.disasterready.org доступні різні онлайн-навчальні модулі арабською та англійською мовами, зокрема:

- *Весело, безпечно, інклюзивно*
- *Розвиток дітей, підлітків та молоді*
- *Психічне здоров'я та психосоціальне благополуччя дітей, підлітків та молоді, частина 1*
- *Психічне здоров'я та психосоціальне благополуччя дітей, підлітків та молоді, частина 2*
- *Діти грають*
- *PFA*

Save the Children (2008) *ПДД в надзвичайних ситуаціях: Посібник для співробітників організації Save the Children*.

Save the Children (2011) *Безпека дітей: Інструментарій із захисту дітей*.

Save the Children (2014) *Інструментарій для моніторингу та оцінки участі дітей*.

Save the Children Denmark (2015) *Ресурси для молодіжної програми стійкості*

Save the Children (2016) *Весело, безпечно, інклюзивно: Навчальний модуль на півдня з навичок організації*.

Terre des Hommes (2011) *Робота з дітьми та їх середовищем: Посібник із психосоціальних навичок.*

Центр Університету Вандербільта про соціальні та емоційні основи раннього навчання (CSEFEL) *Модуль 1, роздатковий матеріал 1.5: Позитивні стосунки з маленькими дітьми.*

Організація Об'єднаних Націй (1989) *The United Конвенція ООН про права дитини.*

Кластер Верховного комісара ООН із захисту біженців (2017) *Мобільні групи захисту дітей у надзвичайних ситуаціях (CPiE).*

ЮНІСЕФ (2009) *Практичний посібник із створення дружніх для дітей просторів.*

ЮНІСЕФ (2011) *Інструкції для ПДД в надзвичайних ситуаціях.*

ЮНІСЕФ (2017) *Оперативні рекомендації щодо психічного здоров'я в громаді та психосоціальної підтримки в умовах гуманітарних криз.*

WHO, WVI та War Trauma Foundation. (2011) *PFA: Посібник для польових працівників.*

Віттмер, Д. та Петерсен, С. (2006) *Розвиток немовлят і дітей раннього віку та планування програми в залежності від обставин: Підхід, заснований на стосунках.*

World Vision International (2008) *Посібник щодо дітей у надзвичайних ситуаціях.*

World Vision International, Колумбійський університет, ЮНІСЕФ (2015) *Дружні для дітей простори «Оцінка просторів, дружніх до дітей: Інструменти та вказівки для моніторингу та оцінки ПДД»*

World Vision International (2017) *Посібник для вчителів стосовно базових основ навчання.*

1. This translation was not created by the Red Cross Red Crescent (RCRC) Movement MHPSS Hub. The MHPSS Hub is not responsible for the content or accuracy of this translation.
2. This publication was translated with the financial support of the European Union. Its contents are the sole responsibility of the Red Cross Red Crescent (RCRC) Movement MHPSS Hub and do not necessarily reflect the views of the European Union.
1. Цей переклад не було створено Міжнародним центром ПЗПСР руху Червоного Хреста та Червоного Півмісяця (ЧХЧП). Центр ПЗПСР не несе відповідальності за зміст або точність цього перекладу.
2. Ця публікація була перекладена за фінансової підтримки Європейського Союзу. Зміст перекладу є виключною відповідальністю Центру ПЗПСР руху Червоного Хреста та Червоного Півмісяця (ЧХЧП) і не обов'язково відображає погляди Європейського Союзу.